סינמטק

מאי 1982
גיליון מיספר 4

סרטי החודש
תשקיף ביקורת

תוכנית הסינמטק
פרסי האוסקר 81/2

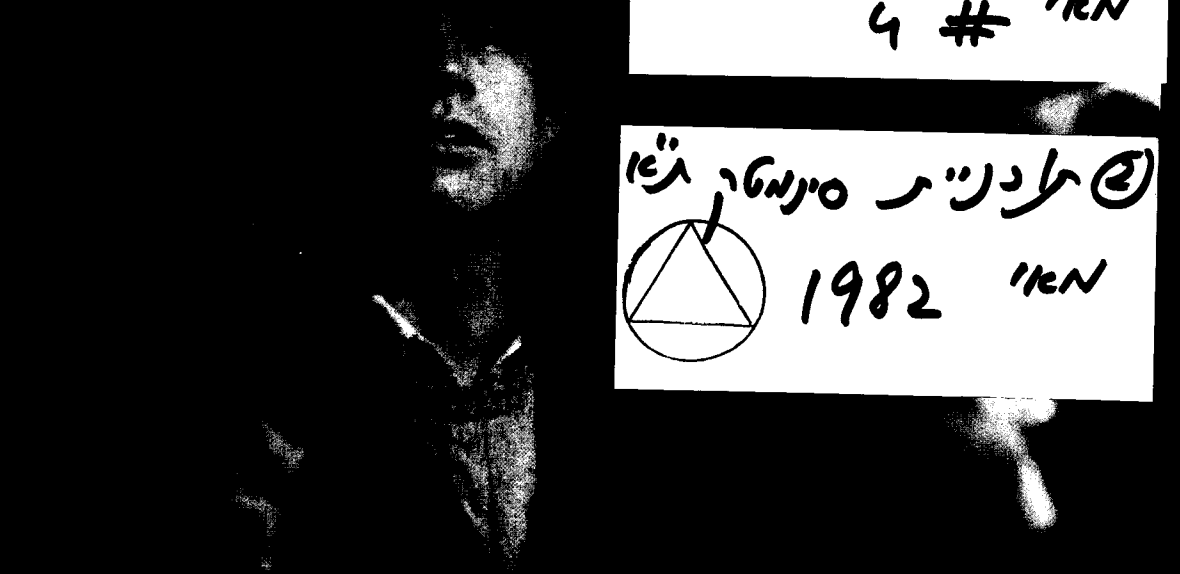

© סינמטק: כתב עת
לענייני קולנוע 1982
מאי # 4

© תוכנית סינמטק ת"א
מאי 1982

וורן בייטי ב"האדומים" (אוסקר – בימאי השנה)

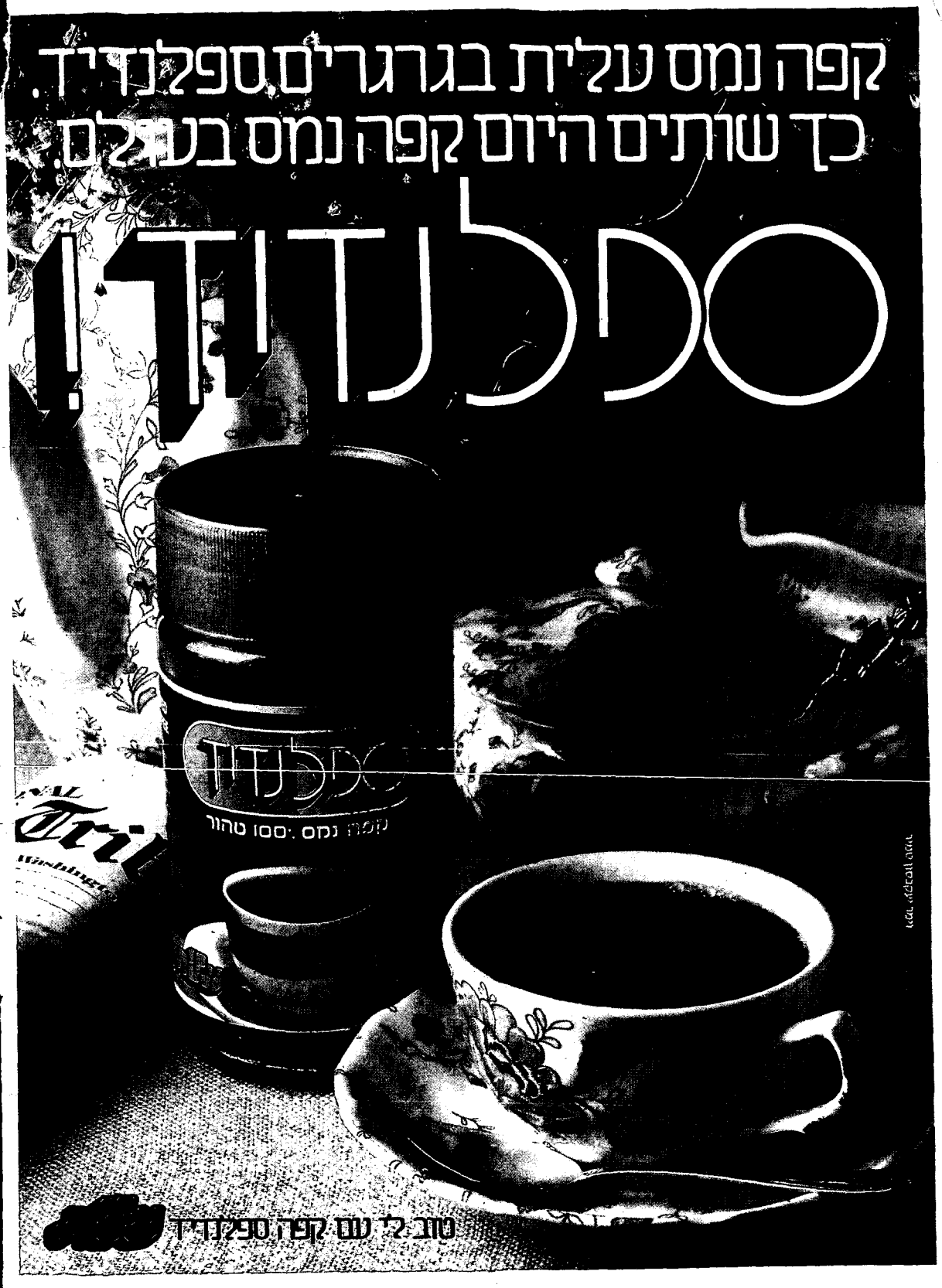
קפה נמס עלית בגרגרים ספלנדיד.
כך שותים היום קפה נמס בעולם.
ספלנדיד!
ספלנדיד
קפה נמס 100% טהור
טוב לך עם קפה ספלנדיד

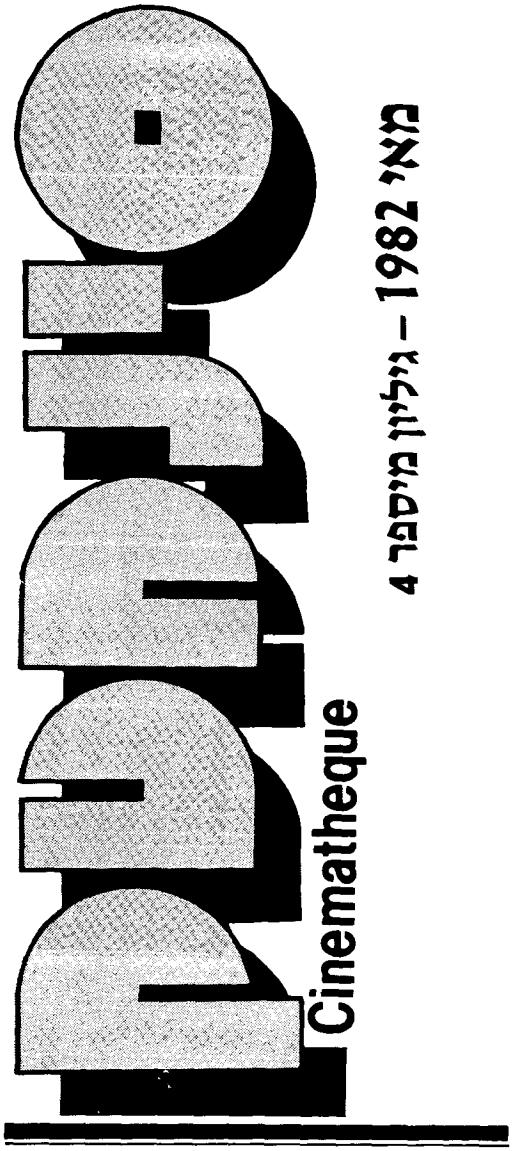

מאי 1982 – גיליון מיספר 4

תוכן העניינים

קולנוע בעולם

אוסקר 1981/2 – כל המועמדים וכל הזוכים **5-6**

וודן בייטי – מבט אישי של שאול שיר־רן על מי שהיה מועמד ל־4 פרסי אוסקר השנה, וזכה בפרס כבימאי הטוב ביותר, וסרטו האדומים מוצג עתה על בדי הארץ. **7-8**

קולנוע בישראל

על מבקר־הקולנוע זאב רב־נוף, ז"ל, במלאת 3 שנים למותו ולרגל הופעת הספר מסך גדול, המכיל מיבחר מן הביקורות שפירסם במשך השנים. **9**

מבקר־הקולנוע והבימאי איתן גרין מביא את ה'אני מאמין' שלו לקראת הצגת הבכורה של סרטו הארוך הראשון לנה **11-12**

תשקיף – ביקורת

13

סרטי החודש

15-18

סקירת הסרטים החדשים שהוצגו בישראל במהלך חודש מרס ושחלקם מוצגים עדיין ברחבי הארץ.

אלף נשיקות קטנות
צלילה חוזרת
אמריקן פופ
איש הקונדור
אלה והאחרים
הבריחה לניצחון
כוח מחץ 5
במעגל הכסף
חברים צמודים
קבקבי העץ
האגם המוזהב

סרטי הסינמטק

על מסע שחקנים – הסרט המפורסם ביותר של תיאו אנגלופולוס, החשוב בבימאי יוון **19**

ז'אן פייר מוקי – זאב בודד בקולנוע הצרפתי, בעיניו של אייל נוגה **21-22**

עֲל פטר לילינטאל – בימאי גרמני חדשני המבקר בישראל בחודש מאי **23 - 25**

מלומיאר ועד ימינו – פרק ד', על מהפיכת הסוריאליזם והאונטגארד בקולנוע של שנות ה־20' מאת פטר ראדו **25 - 26**

עם מותו של לי שטרסברג סוקר דויד גדינברג את השעת האסכולה של אולפן השחקנים על בימאים ושחקנים בקולנוע. **26 - 28**

תוכנית סינמטק תל־אביב

סינמטק – ירחון לענייני קולנוע
סינמטק תל־אביב
סינמטק חיפה,
המכון הישראלי לקולנוע
מו"ל: **"אייר" הוצאה לאור והפקות בע"מ**
רחוב בן־יהודה 210 תל־אביב, טל. 094–458
עורכים: **עדנה וזן פיינרו**
מערכת: **יוסי אורן, צביקה אורן, גידי אורשר, אלון גרבוז, דניאל ורט, חיים כלב, אייל נגה, פטר ראדו, שאול שיר־רן**
כתובת המערכת: **המכון הישראלי לקולנוע**
רחוב גליקסון 10 תל־אביב
סדר: **ת.מ.א. תעשיות מידע בע"מ**

לא כל יום מזמינים אותך ליום שייט ביאכטה חינם.

זה קורה כשנופשים עם ארקיע באילת.

ארקיע הכינה לך באילת חופשה של הפתעות:
יום שייט ביאכטה — חינם עם ארוחת־צהריים למרגלות אי האלמוגים.
או לחילופין, תוכל ליהנות חינם מאחת האפשרויות הבאות לפי בחירתך:

- מכונית צמודה חינם ל־3 ימים (לא כולל קילומטרז' וביטוח)
- טיול חינם באוטובוס ממוזג — באתרים מרתקים באזור אילת.
- קורס מזורז בגלשן רוח — כולל גלישה להנאתך.

אתה משלם רק -.2,411 ש'
ומקבל הכל!

טיסה הלוך ושוב מת"א או ירושלים ואירוח 3 ימים (2 לילות) באילת

במלון 3 כוכבים: אמריקנה או בקעת הירח.
תוספת -.256 ש' לכל התקופה במלונות 4 כוכבים: קיסר, נפטון, גלי־אילת או הסלע האדום (מ־1.5 גם בגני־שולמית ומוריה אילת).
ארוחות בוקר כיד המלך.

- מחיר עיסקת הנופש למשתתף בחדר זוגי.
- המבצע עד ה־31.5.82.
- אפשרות לטיסה מחיפה בתוספת מחיר.

arkia ארקיע
קוי תעופה ישראליים בע"מ

הקו שלך לחופשה

הרשם בהקדם בסניפי ארקיע: ת"א נמל התעופה 03-413222-3-4-5, עסקים 03-426262,
ירושלים: 02-225888, חיפה: 04-643371, נתניה: 053-23644,
ראש פינה: 067-35301, ובכל סוכנויות הנסיעות.

פרסי האוסקר 1981/2 – המועמדים והזוכים (שמות הזוכים מודגשים)

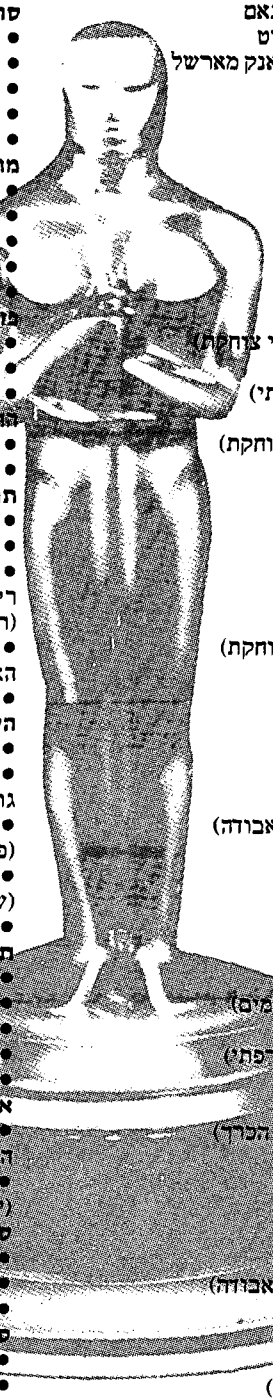

סרט
- אטלנטיק סיטי – מפיק דניס הרו
- **מרכבות האש – מפיק: דייוויד פוטנאם**
- האגם המוזהב – מפיק: ברוס גילברט
- שודדי התיבה האבודה – מפיק: פראנק מארשל
- האדומים – מפיק: וורן בייטי

שחקן ראשי
- וורן בייטי – (האדומים)
- **הנרי פונדה** (האגם המוזהב)
- ברט לאנקסטר (אטלנטיק סיטי)
- דאדלי מור (ארתור)
- פול ניומן (ללא כוונת זדון)

שחקנית ראשית
- **קאתרין הפבורן** (האגם המוזהב)
- דיאן קיטון (האדומים)
- מארשה מייסון (זה כואב רק כשאני צוחקת)
- סוזאן סאראנדון (אטלנטיק סיטי)
- מריל סטריפ (אהובת הקצין הצרפתי)

שחקן מישנה
- ג'יימס קוקו (זה כואב רק כשאני צוחקת)
- **ג'ון גילגוד** (ארתור)
- יאן הולם (מרכבות האש)
- ג'ק ניקולסון (האדומים)
- הוארד רולינס ג'וניור (רגטיים)

שחקנית מישנה
- מלינדה דילון (ללא כוונת זדון)
- ג'יין פונדה (האגם המוזהב)
- ג'ואן האקט (זה כואב רק כשאני צוחקת)
- **מורין סטייפלטון** (האדומים)
- אליזבט מקגאברן (רגטיים)

בימאי
- לואי מאל (אטלנטיק סיטי)
- יו האדסון (מרכבות האש)
- מארק ריידל (האגם המוזהב)
- סטיבן שפילברג (שודדי התיבה האבודה)
- **וורן בייטי** (האדומים)

תסריט מקורי
- קורט לודטקה (ללא כוונת זדון)
- סטיב גורדון (ארתור)
- ג'ואן גואר (אטלנטיק סיטי)
- **קולין וולנד** (מרכבות האש)
- וורן בייטי, טרוור גריפיתס (האדומים)

תסריט מעובד ממקור אחר
- הארולד פינטר (אהובת הקצין הצרפתי)
- **ארנסט תומפסון** (האגם המוזהב)
- דניס פוטר (פרוטות משמיים)
- ג'יי פרסון אלן, סידני לומט (נסיך הכורך)
- מייקל וולר (רגטיים)

צילום
- אלכס תומפסון (אכסקאליבר)
- ביל ויליאמס (האגם המוזהב)
- מירוסלב אונדריצ'ק (רגטיים)
- דאגלס סלוקומב (שודדי התיבה האבודה)
- **ויטוריו סטורארו** (האדומים)

עריכה
- טרי ראולינגס (מרכבות האש)
- ג'ון בלום (אהובת הקצין הצרפתי)
- רוברט וולף (האגם המוזהב)
- **מייקל קאהן** (שודדי התיבה האבודה)
- דידי אלן, קרייג מקיי (האדומים)

סרט זר
- הספינה מלאה (מארקוס אימהוף – שוויץ)
- איש הברזל (אנדז'י ואידה – פולין)
- **מפיסטו** (אישטוואן סאבו – הונגריה)
- נהרות של בוץ (שוהיי אוגורי – יפן)
- שלושה אחים (פראנצ'סקו רוזי – איטליה)

מוסיקה
- **ואנגליס** (מרכבות האש)
- אלכס נורת (קוטל הדראקונים)
- דייב גרוסין (האגם המוזהב)
- ראנדי ניומן (רגטיים)
- ג'ון ויליאמס (שודדי התיבה האבודה)

זמר
- **שירו של ארתור** (ארתור)
- אהבת בוסר (אהבת בוסר)
- באשר זה קורה לראשונה (ההרפתקאה הגדולה של החבובות)
- לעיניך בלבד (לעיניך בלבד)
- עוד שעה אחת (רגטיים)

תפאורה
- אשטון גורטון, אן מולו (אהובת הקצין הצרפתי)
- טאמבי לארסן, ג'ים ברקי (שערי החופש)
- ג'ון גרייסמארק, פאטריציה פון בארנדנשטיין, אנתוני רידינג, ג'ורג דה־טיטה האב, ג'ורג דה־טיטה הבן, פיטר הוויט (רגטיים)
- **נורמן ריינולדס, לסלי דילי, מייקל פורד** (שודדי התיבה האבודה)
- ריצ'ארד סילברט, מייקל סרטון (האדומים)

הקלטה
- ריצ'ארד פורטמן, דייוויד רון (האגם המוזהב)
- ג'ון וילקינסון, רוברט גלאס, רוברט תירלוול, רובין גרגורי (אאוטלנד)
- מייקל קוהוט, ג'יי הארדינג, ריצ'ארד טיילר, אל אוברטון (פרוטות משמיים)
- **בילי וארני, סטיב מאסלו, גרג לאנדאקר, רוי צ'ארמן** (שודדי התיבה האבודה)
- שיק ווריסק, טום פליישמן, סיימון קיי (האדומים)

תלבושות
- **מילנה קאנונרו** (מרכבות האש)
- טום ראנד (אהובת הקצין הצרפתי)
- בובו מקיי (פרוטות משמיים)
- אנה היל ג'ונסטון (רגטיים)
- שירלי ראסל (האדומים)

אפקטים ויזואליים
- דניס מיורן, פיל טיפט, קן ראלסטון, בראין ג'ונסון (קוטל הדראקונים)
- **דיצ'ארד אדלונד, קיט ווסט, ברוס ניקולסון, ג'ו ג'ונסטון** (שודדי התיבה האבודה)

סרטים קצרים – אנימציה
- **קראק** – פרדריק באק
- בריאת העולם – ויל וינטון
- סיפורה העדין של סינדרלה פנגוין – ג'אנט פרלמן

סרטים קצרים
- זוגות ושודדים – כריסטין אסטרייכר
- **חורף ראשון** – ג'ון סמית
- **ויולט** – פול קמפ, שלי לוינסון

סרטי תעודה

- נגד גאות ורוח: אודיסאה קובאנית – סוזאן באומן, פול נשאמקין
- גשר ברוקלין – קן ברנס
- שמונה דקות לחצות: דיוקנה של ד"ר הלן קאלדיקוט – מרי בנג'מין, סוזאן סימפסון, בויד אסטוס
- **ג'נוסייד** – ארנולד שווארצמן, הרב מארווין הייאר
- אל סאלוואדור: עוד וייאטנם? – גלן סילבר, טטי ואסקונסלוס

סרטי תעודה קצרים

- יבשת אמריקה משנה פנים – אובי בנץ
- **הרמוניה קרובה** – נייג'ל נובל
- מסע להישרדות – דיק יאנג
- ראה מה שאומר – לינדה צ'פמן, פאם להבלאנק, פרדי סטיבנס
- הדחף לבנות – רולנד האלה, ג'ון הובר

איפור

- **ריק בייקר** (אדם־זאב אמריקאי בלונדון)
- סטאן וילסון (ציפצופי לב)

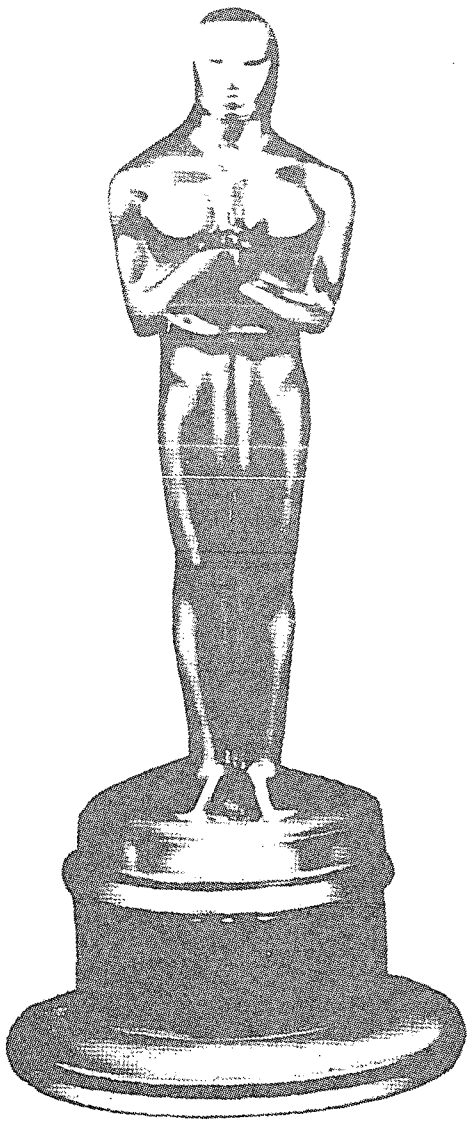

„המקום הזה הוא ביתנו,
עליו לא נוותר"

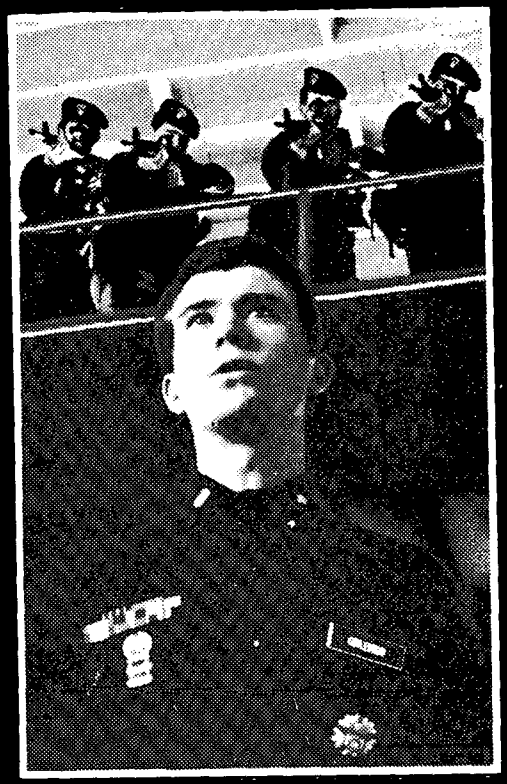

כבוי אורות

TAPS

ג'ורג' סי סקוט

טימוטי האטון

(„אנשים פשוטים")

מפיק: סטנלי ג'ופה במאי: הרולד בקר

מוסיקה: מורים ז'אר

בכורה ארצית

„סטודיו" ת"א

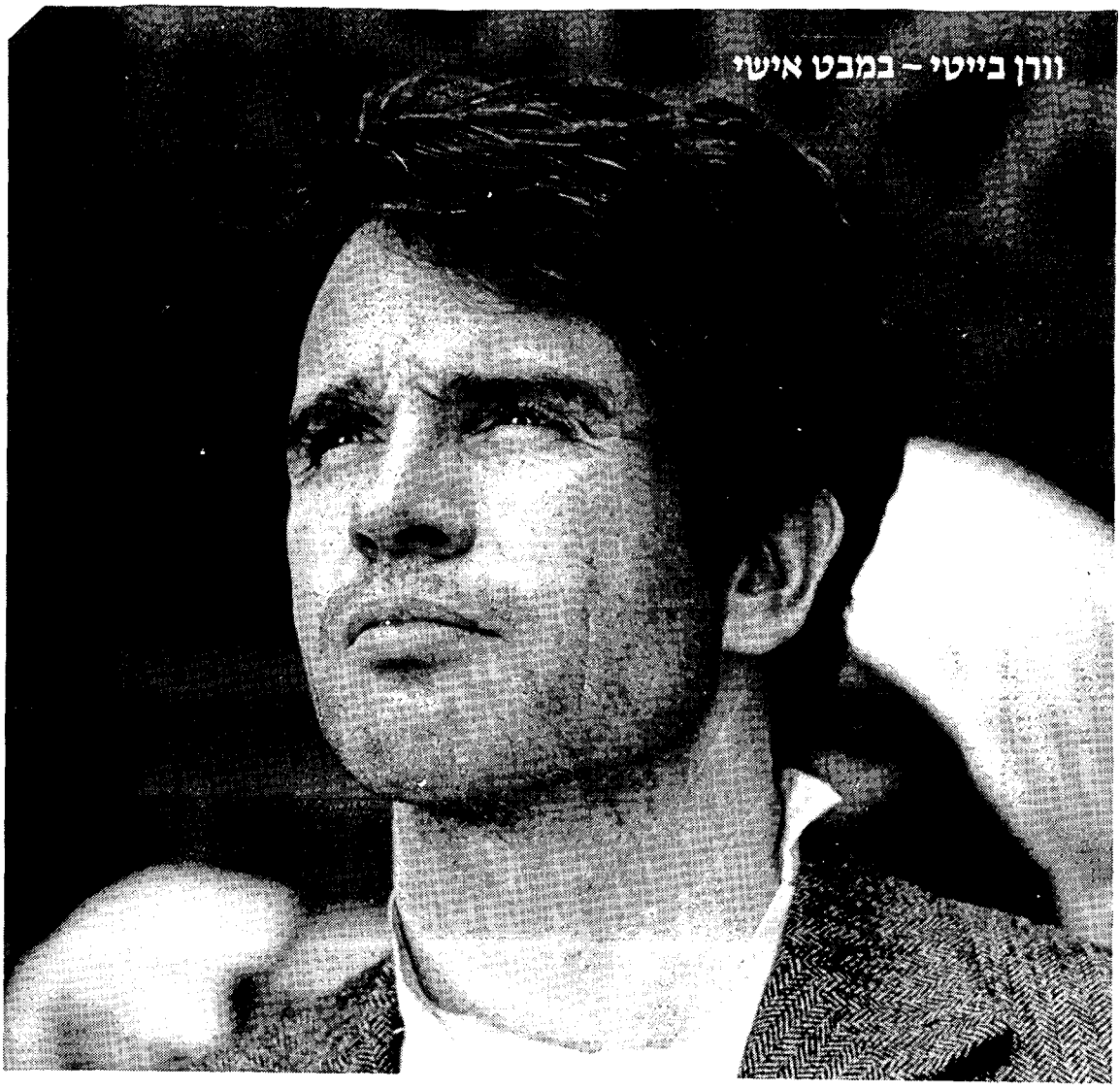

וורן בייטי – במבט אישי

אני כותב את השורות הללו כמה שעות אחרי שצפיתי בשידור הטלוויזיוני הישיר של טכס חלוקת פרסי האוסקר לשנת 1981/82 מלוס־אנג'לס, קליפורניה/ **וורן בייטי**, שישב במקום בולט, לצידם של **דיאן קיטון** ו**ג'ק ניקולסון**, ניקרא אל הבימה ליטול לידיו את הפסלון המוזהב, עם זכייתו בתואר הבימאי הטוב ביותר של השנה, עבור בימוי סירטו האחרון האדומים

בייטי, גבוה, מגודל שיער, ממשוקף וכחול עיניים, עלה על הבימה ופנה בהתרגשות אל ידידיו קיטון וניקולסון. שניהם כבר עברו את חווית הזכייה באוסקר. ניקולסון – עבור קן הקוקיה של **מילוש פורמן**, וקיטון עבור הרומן שלי עם אנני של **וודי אלן**. בנאום ארוך סיפר על הקשיים ביצירת סרטו והודה לאנשי הקולנוע של הוליווד, שאיפשרו לו ליצור סרט אוהד על המפלגה הקומוניסטית האמריקאית; וזה לא היה קל כלל ועיקר, כפי שהשתמע מדבריו.

לראות את בייטי על הבימה עם התואר "בימאי השנה" בסוף חודש מרס, 82, זה דבר שהיה קשה להעלותו על הדעת לפני כעשר שנים. הרבה יותר טבעי היה לראות אשתקד את **דוברט דדפורד** מקבל את התואר. הבעייה של בייטי היתה ונשארה בייטי בעצמו. הוא ותדמיתו. וכאן יש לו בעייה כפולה: זה קל כי זה בייטי. זה קשה למרות שזה בייטי. סתירה זו משקפת את הקאריירה שלו מראשיתה ועד היום.

בייטי לא התחיל בדרך הקשה. הוא לא התחיל מתפקידי מישנה אפיסודיים־כמעט, כמו **ג'יימס דין** המנוח או **ג'ק ניקולסון** – אפילו לא כמו **רוברט דה־נירו**. הוא היה כמעט אלמוני ובקושי ידעו שהוא אחיה הצעיר של השחקנית **שירלי מקליין**, ולמרות זאת נבחר כשחקן ראשי בסרט זוהר בדשא (1960) כאשר **איליה קאזאן** העדיף אותו לתפקיד הגיבור לצידה של **נאטלי וود**. בייטי כמו התנצל על יופיו כאשר בחרתי בו. יחד עם זאת, ידע לנצל את יפי תוארו מחוץ למסגרת הצילומים. הוא השתדל מאוד להפריד בין "בייטי השחקן לבין בייטי האדם", מספר עליו הבימאי איליה קאזאן. "לא היה לי ספק שגיליתי כוכב ושחקן גדול נוסח מארלון בראנדו, ג'יימס דין ומונטגומרי קליפט. אני חושב שיש בו מכל אלה והוא יגיע רחוק מהם ברבות הימים..."

וורן בייטי הפך לכוכב בין־לילה בהוליווד בעקבות הופעתו בסרט אחד ויחיד. כאשר ציפו שימשיך באותו הקו, איכזב בייטי. הוא הסתכסך עם הנהלת חברת האחים וורנר, ודחה את תפקיד **יאנגבלוד הוק** לטובת **ג'יימס פרנסיסקוס**. הוא העדיף תפקיד של ג'יגולו לצידה של **ויויאן לי** באביב הרומאי של גברת

סטון לפי **טנסי ויליאמס**, כיכב בכולם נופלים מטה של **ג'והן פרנקנהיימר**, ומאוחר יותר במיקי אחד של **ארתור פן**, שבקושי הופץ להקרנות ברחבי העולם. למעשה התייחסו אליו בהולי־ווד כאל מי שניכשל, ראו בו מין דון ז'ואן שנשים אין־ספור כרוכות אחריו ותו לא. בייטי הפך לאורח קבוע בטורי הרכילות בהוליווד, כששמו ניקשר בשמן של **ג'ואן קולינס, נאטאלי ווד, לסלי קארוואחרות**.

ואולם דווקא כאשר נידמה היה שהקאריירה שלו, בת שבע השנים, דועכת והולכת הפתיע בייטי את עולם הבד. ב־1967 רכש את זכויות ההפקה לתסריטם של **דייוויד ניומן ורוברט בנטון**, בוני וקלייד וניסה לשכנע את **ז'אן־לוק גודאר** לביים את הסרט. גודאר דחה את ההצעה. בייטי פנה אל **ארתור פן**, עמו עשה את מיקי אחד וזה הסכים לעבוד, בתנאי שיקבל חופש פעולה אמנותי לעשות ככל העולה על רוחו. בייטי שהפך גם למפיק, לצורך הפרוייקט של בוני וקלייד סמך את ידו על שיקוליו של **פן**. ואכן הסרט הפתיע את תעשיית הסרטים האמריקאית, היה ללהיט אמנותי וקופתי כאחד, ולאחת מיצירות־המופת של הוליווד בשנות ה־60. בייטי הפך למפיק מצליח ועשיר מאד. היחס אליו הישתנה, בהתאם, מן הקצה אל הקצה.

ואז, במקום להתקדם נעצר בייטי. שוב נשים, נשים, נשים. הוא ביזבז זמן רב על חיזורים ועל תפקידים חלשים כמו במישחקי אהבה ותאווה סרטו האחרון של **ג'ורג' סטיבנס**, לצידה של **ג'ין סימונס**, כשהוא ניכנס לתפקיד שדחה **פראנק סינאטרה**. "רציתי להופיע לצד ליז הניפלאה ולעבוד עם ג'ורג' סטיבנס. סך הכל ראיתי את עצמי יוצא נישכר מן החוויה הזאת", אמר אחר כך על עבודתו בסרט הכושל.

בשנות ה־70 שוב הדהים בייטי. תחילה עשה זאת בסרטו של רוברט אלטמן הקלפן והיצאנית לצידה של **ג'ולי כריסטי**. אלטמן הוציא מתחת לידיו הופעה יוצאת מן הכלל של בייטי כאנטי־גיבור של המערב־הפרוע. כאן החל רומן ממושך של בייטי עם **ג'ולי כריסטי**. בייטי אהב תמיד לשלב את אהובותיו בסרטיו. "האהבה עושה הרבה למען האמנות", אמר בראיון טלוויזיוני באותם הימים. ואכן, ידידותיו הקרובות יצאו נישכרות מאד מן היחסים שלהן עימו.

בחלק הראשון של שנות ה־70, עשה שני סרטים פוליטיים. בסירטו המצוין של **אלן ג'יי פאקולה**, המעקב, הוא היה רק שחקן. הסרט זכה לביקורות טובות, אבל ניכשל לחלוטין בקופה. לעומת זאת, שאמפו, הסרט השני שהפיק בעצמו, סאטירה על ספר צמרת שמנהל פרשיות אהבים עם נשות פוליטיקאים רבי השפעה ועם נערות זוהר שונות, היה להצלחה קופתית וביקורתית גם יחד.

ב־1977 הפתיע בייטי שוב. הוא הביא גירסה חדשה לסרט ישן בשם הנה בא מר ג'ורדאן, שבגילגולו החדש נקרא השמיים יכולים לחכות. אם בשתי הפקותיו הקודמות הסתפק רק בתפקיד אחד נוסף, בשחקן ראשי, הפעם היה שותף גם לכתיבה וגם לבימוי (לכתיבה עם **איליין מאי**, לבימוי עם **באק הנרי**) והמיבצע מוצלח כל כך, שהוא זוכה להיות הראשון בתולדות הוליווד שמועמד בעת ובעונה אחת לארבעה פרסי אוסקר שונים עבור סרט אחד – אף שלא קיבל באף אחד מהם.

השנה, היה בייטי שוב מועמד לארבעה פרסים עבור סרט אחד, האדומים והוא זכה לפרס אחד, כבימאי. והפעם האחריות היתה שלו, בלעדית, בלי עזרה, ובלי שותפים לעבודה.

כבר מן הסקירה החטופה הזאת, מצטייר בייטי כדמות חסרת מנוחה, מתמרד שמחפש מטרות להיאחז בהן, גם אם כרוך הדבר בסיכונים. שלא ככוכבים רבים אחרים, בייטי אינו חושש למות בסרטים בהם הוא מופיע, אולי משום שהוא יודע שבמציאות השמיים יכולים לחכות. יש לו הרבה סבלנות והוא חותר בשקדנות כדי להגיע למקום המבוקש. בדרך זו הפך מנער שעשועים ודון־ז'ואן לעת מצוא, לאחד היוצרים האינטליגנטיים ביותר של הקולנוע האמריקאי כיום.

בייטי הצליח משום שהוא יפה, מוכשר, ואח של שחקנית גדולה. ואפשר לומר זאת גם אחרת: בייטי הצליח למרות שהוא יפה מדי, מוכשר מדי ואחיה הקטן של שירלי מקליין המפורסמת.

■ **שאול שיר־רן**

וורן בייטי וג'ולי כריסטי עם הבימאי רוברט אלטמן בהסרטת הקלפן והיצאנית (1971)

לזאב רב־נוף ז"ל

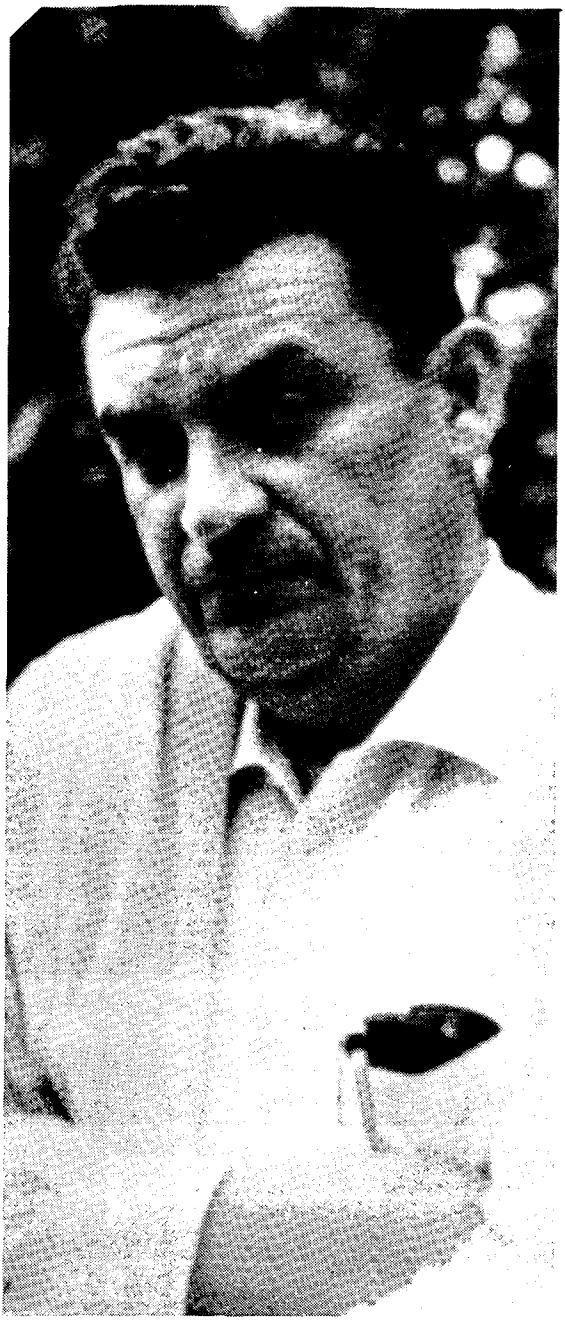

אם יש אדם אחד שחסר לי בנוף הקולנוע הישראלי, זהו זאב רב־נוף. תאמרו: איזו שטות זו? האם מה שחסר לקולנוע הישראלי, זה עוד מבקר אחד? על כך, יש לי שתי תשובות. הראשונה - אם המבקר הוא **זאב רב־נוף**, הקולנוע הישראלי בהחלט זקוק לו, היום אולי יותר מאי פעם. השניה - ציינתי בפירוש שהוא חסר לי. חסר לי כשותף בתכניות הראדיו, כחבר לדרך בפסטיבלים, כרע שאפשר להישען עליו, בכל פעם שמתעוררת מחדש הרגשת החידלון ממיקצוע הביקורת.

את המישור האישי אין טעם להסביר או לפרט יתר על המידה, בסופו של דבר הוא נוגע לי בלבד. אולם מה שנוגע לקולנוע בכלל, כדאי בהחלט להרחיב על כך את הדיבור, במיוחד עכשיו, כאשר יצא לאור אוסף של מאמרי ביקורת שפירסם זאב רב־נוף, במשך השנים הארוכות שבהן כתב ליומון דבר.

לא אחטא לאמת אם אומר שקשה למצוא, ולא רק בישראל, מבקר קולנוע שהתתיחס בכל כך הרבה כובד ראש ורצינות למיקצוע שלו, שלקח כל סרט וסרט ופירק אותו לגורמיו הקטנים ביותר, כדי לבדוק את מרכיביו ואת נישמתו. לא פעם נדמה היה שהוא משתמש בבאליסטראות כדי לחסל זבובים, אבל רק בדרך זו, יכלו גם הזבובים להבין מדוע הם שייכים למישפחת החרקים.

מי שעובד על הספר מסך גדול ומעיין בפרקים המוקדשים ליוצרים כמו פליני, אנטוניוני או מאקאבייב, ימצא שם **לא רק חוות דעת מנומקת על סרט** מסויים (והרי זה מה שהביקורת ביומון צריכה לספק), אלא **ניתוח נירחב** של כל יצירת הבמאי, כך שקווי האופי שלו מודגשים, נטיותיו וליקוייו מובלטים, ונידמה שחלק גדול מן המסקנות המוקדמות שהסיק רב־נוף לפני שנים, נכונות גם היום, לאחר שאותם בימאים המשיכו ועשו סרטים נוספים

מכיוון שלא היה תחום התעניינות אחד בעולם שלא ריתק אותו, ומאחר וראה בקולנוע מעין **סיכום של כל החוויה האנושית** (לפחות זאת צריכה היתה להיות השאיפה, לדעתו), הוא לא פסח על שום אספקט בסרטים שהוא ביקר, מן הפוליטי ועד למוסיקלי, מן הפלאסטי ועד לפסיכולוגי. וביסודיות מופלאה, דאג לא לומר שום דבר כלאחר יד, וטרח לעיתים ימים רבים כדי להבטיח שדברים אכן מבוססים ונכונים.

אילו צריך היה להקדיש את כתב העת הזה לזיכרו של מישהו, היה זה ללא ספק לזאב רב־נוף. כולנו, הכותבים כאן, זוכרים אותו היטב בהערכה ובחיבה. לרבים מאתנו, הוא נתן את האומץ לראות את הקולנוע כאמנות ואת הביקורת, כמיקצוע מכובד.

■ **דן פיינרו**

לשון לשונך

קנח

פסלו-טבת תשמ"ב
בהוצאת המזכירות המדעית של האקדמיה ללשון העברית
ערכה שושנה בהט

אִדְּשׁוֹן אדישות יתרה; היעדר רגש ועניין במצבים, שיש בהם כדי לעורר תגובה

בלי ניקוד: אידשון

באנגלית: apathy

אִדְּשׁוֹנִי השרוי באידשון

באנגלית: apathetic

רִגּוּשׁ רגש עז, המלווה תופעות גופניות, כגון הסמקה, הזעה והלמות־לב

בלי ניקוד: ריגוש

באנגלית: emotion

חַיְשָׁנוּת נטייה לחשוש ממצבים, שבדרך כלל אינם מעוררים חשש או רתיעה

באנגלית: timidity

רְצִיּוּת מידת הדבר הרצוי. למשל: רציות חברתית — social desirability — מידת רציותם של דברים בחברה

פַּרְצָנִי תואר, בעיקר לאדם, שפעולתו נובעת מהתפרצות רגש, דחף וכיו"ב

באנגלית: impulsive

תן דעתך: המלה העברית למוטיבציה היא הֲנִיעָה. הֲנִיעָה היא צורה דקדוקית נדירה, המצויה במקורותינו, ושקולה כנגד הצורה הרגילה הֲנָעָה. הֲנִיעָה — בניגוד לְהָנָעָה ולְהֶנֵּעַ — יחודה למשמעות המלה הלועזית מוטיבציה

מופק בשביל האקדמיה ללשון העברית כשירות לציבור ע"י

הסנה

חברה ישראלית לביטוח בע"מ

קבוצת הביטוח הגדולה בישראל

בפינה אישית זו יארח סינמטק **יוצרים בקולנוע הישראלי, בימאים, צלמים, תסריטאים ומבקרי־קולנוע שיבטאו את רחשי ליבם בתחום המיקצועי.**
הפעם פונה סינמטק **לבימאי, שהוא גם מבקר־קולנוע,** איתן גרין, **ערב הקרנת הבכורה של סרטו הראשון** לנה **ושואל: איזה סוג של קולנוע אתה רוצה לעשות? איתן גרין עונה:**

ראשית הייתי רוצה להמשיך ולעשות סרטים, שכן במצ־ אות שלנו הקושי הגדול הוא בהמשך העבודה ולאו דווקא בסוג זה או אחר של קולנוע.

אבל אם נניח שהמצב הוא אופטימלי, וחסר בעיות, הווה אומר, בימאי גומר סרט אחד וכבר הוא ערוך ומוכן לסרט אחר – אז התשובה ארוכה ומפותלת, והיא כזאת:

אני מתעניין בסוג אחד, בלבד, של סרטים: אני מתעניין בסרט שאני ממציא את הסיפור שלו, שאני כותב את התסריט שלו ושאני מביים אותו. השלב המלהיב אותי במיוחד בעשיית הסרט הוא המצאת התסריט. אני נמצא תמיד במצב של כתיבת תסריט, ולכן מבחינתי, אני נימצא תמיד במצב של עשיית סרט. זהו תהליך מתמיד המתחיל בזמן המצאת הסיפור ומסתיים בהקרנתו באולם בית־הקולנע.

למרות שאני אוהב מאוד את הכתיבה אני מוצא בה, בסופו של דבר, יופי תיאורטי בלבד וכל עוד תסריט לא צולם הוא בבחינת ניסיון בלבד. קשה לחיות עם ניסיונות וחשוב לצלם אותם באחד הימים, בעיקר משום שאחרי־כן גם הכתיבה כמו מיתגברת על מיכשולים שהצילום הוא שפתר אותם לאמיתו של דבר.

אני רואה הרבה סרטים אבל לא הייתי רוצה לעשות סרטים כמו מישהו אחר. זאת, אני מניח, נקודת מוצא או גישה של כל אחד. ביחד עם זאת אני, כמובן, מושפע מאחרים. כאן אני מרגיש חובה להזכיר, במאמר מוסגר, שאחרי הכל עשיתי רק סרט אחד באורך מלא ולא הייתי רוצה להישמע כבימאי בעל רקורד מרשים מזה. לצערי יוצא לי לפי שעה לחשוב על קולנוע, לדבר על קולנוע ולכתוב על קולנוע יותר מאשר לעשות קולנוע. לשמחתי אני נהנה גם מזה.

הבימאי איתן גרין והצלם יכין הירש על בימת הצילומים של לנה (1980)

דב גליקמן ופירה קנטר בסרטו של איתן גרין לנה (1980)

ישנם הרבה סרטים שאני אוהב אבל אין הרבה סרטים שאני מרגיש את עצמי במרחק של נגיעה מהם, והמרחק הזה, הקרוב כל כך, מרגש אותי מאוד. אני מרגיש כך עם סרטים של **ברסון**, בעיקר: הַנַּדְוָן לַחַוּוֹת בְּרֵחַ; עם סרטים של **אולמי**, **בעיקר**: עץ הקִבְקִבִים; ועם סרטים של **אריק רוהמר**, כמו אהבה אחרי הצהרים. עם זאת אני מושפע בפועל מבימאים ומתסריט־אים שנימצאים ועובדים פה בארץ. אנשים כמו **דויד פרלוב ואברהם הפנר** חשובים לי יותר מאשר **גודאר**, **טריפו** או **פאקולה** וההתייצבות העיקבית שלהם לאורך השנים, מול קולנוע גס ויהיר ומול אנשי קולנוע גסים ויהירים השפיעה ומשפיעה עלי מאוד. ברור שההתייצבות והעיקשות חשובות לי בעיקר משום שמעורב בהן כישרון גדול מאוד, כישרון לעשות סרטים.

מתוך כך אני שמח שהמסורת של עשיית סרטים בישראל מתפתחת, בסופו של דבר, על **ממנחם גולן** אלא מדויד פרלוב ומאברהם הפנר. אני שמח שכמעט כל הבימאים שעובדים היום ועושים את סרטיהם עושים אותם מתוך עקשנות מסוימת לעשות את הסיפור המסויים שהם רוצים לעשותו ובדרך המסויימת שהם רוצים לעשותו. וכמעט כל הסרטים בארץ, בשנה האחרונה, היו סרטים שקוראים להם בשמות גנאי "סרטי איכות" או "סרטים אישיים". אבל אם נניח פעם לאירוניה החבוטה והמעייפת הזאת, ניראה שהמושגים האלו די מדוייקים ולא נוראים כל כך. אם הכוונה בסרט איכות היא להחליף סדרי חשיבות ולהניח איכות לפני הצלחה, אני בעד. אם הכוונה בסרט אישי לסרט שלי ולא של מישהו אחר, שיעשה בי כרצונו – אז אני בעד.

בנוסף לאנשים בעלי המסורת של עשיית הסרטים אנחנו רואים גם הישתלטות אישית ויסודית של אנשים שבאו מתוך ראיית סרטים אינטנסיבית בבתי־הקולנוע, בסינמטקים ובמקומות דומים. אנשים שבאו עם תרבות־קולנוע ולאו דווקא עם תרבות־תיאטרון, או לעומת זאת, סתם ביצועיסטים שהתנפלו על הקולנוע כמקור הכנסה חדש.

כמעט כל הבימאים העובדים היו, באו מבתי־ספר לקולנוע. כמעט כולם ראו והראים קולנוע. פעם היה אסור להגיד בתחום תעשיית־הקולנוע שמות כמו **רוסליני**. היה מין טרור אנטי־אינטלקטואלי. היום, כמו היתבטל האיסור הזה ומדי פעם אפשר אפילו לפתח שיחה. פעם זו היתה ממש בושה לדעת משהו בתולדות הקולנוע. היום זה מתחיל להיות סטאנדרט; והישראלי, העשוי ללא חת, המאלתר הגס והתוקפן מפנה מקומו לאנשים עם עיקביות גדולה יותר, ידע גדול יותר ובעיקר עם יותר השראה. דרך אגב, זהו תהליך שאמריקה, צרפת ואיטליה עברו לפני עשרים או שלושים שנה. גם שם חסמו את "החכמים האלו מן האוניברסיטאות" שקוראים להם היום **קופולה**, **לוקאס** ו**קארפנטר** . ראיתי השנה כמה סרטים ישראלים טובים, טובים מאוד אפילו: ראיתי את סופו של מילטון לוי של **ניסים דיין**. ראיתי את נועה בת 17 של **צפל**, את מחבואים של **דני וולמן** ואת חמסין של **דני ווקסמן** . כל הסרטים האלה הם סרטים של אנשים המעורים היטב בקולנוע ועושים את סרטיהם מתוך קשיים ובדבקות מיסיונרית כמעט. הם שימשיכו לעשות את הסרטים שיעניינו אותי. הם ואחרים.

אחרי כל זה הייתי רוצה להוסיף ולומר שבשבילי לעשות סרט זה לא מטרה. גם לעשות הרבה סרטים זו לא מטרה. המטרה היא שיהיה לי חשוב לעשות סרט מסויים. זאת אומרת – להגיד משהו מסויים. סתם "עוד סרט" – לא חשוב לעשות, ואני בכלל לא דואג לפילמוגראפיה שלי.

מכאן גם שהיה לי חשוב לעשות את לנה וזה היה פחות חשוב "לעשות כבר את הפיצ'ר הראשון שלי". ועכשיו חשוב לי לעשות את מחבל לחבל שאני בעצם כבר עושה אותו כי אני כותב את התסריט.

■ **איתן גרין**

טבלת הדירוגים

שמש, חמשוש	*	●	***	**	***	**	*	*	*	*	**	**
שם ת תאר הראש ה"חת ראשון	**	**	*	*	*	●	**	*	*	●	**	**
קרקר, קף	***	***	***	***	***	***	***	***	***	***	***	***
קצ קרקר חחרת	**	*		*		*	***	***	***	***	**	**
חחר משפחת.											●	●
חש חתף ערש חם								●		●		
חחרת ה קחחרם		*			●	●					●	●
חחרצף חחרת		*		●	●	*		**		**	**	**
חסחף צחסף		*	**					**		**	●	**
אחת קחרחת		●						*		*	●	**
אחף קחחרת ערף חחרחת		*		*		●	●	●		*	*	*
אחף חחרת		●		●		●	●	●		●	●	*
אחף קחחרת		*		●	●	*	*	*		*	*	*
חחחרת ה אחת		**	*		*	*	*	***		**	*	**
	(קצ"ת)	(חחאת)	(קחף)	(ה"חאה)	(חקחה)	(קצ)	(חחחחת)	(חחחחת)	(חחח)	(חחח)	(חחח)	(חחח)
	קחחף	**חחחחף**	**חחף**	**חחחחף**	**חחחחף**	**חחחחף**	**חחחחף**	**חחחחף**	**חחחחף**	**חחחחף**	**חחחחף**	**חחחחף**
	קחחף	**חחחחף**	**חחף**	**חחחחף**	**חחחחף**	**חחחחף**	**חחחחף**	**חחחחף**	**חחחחף**	**חחחחף**	**חחחחף**	**חחחחף**

● חף
* חחחח
** ***
*** **** ***** חחח חחחח

יש הבדל בין לראות את העולם ולהכיר את העולם. קמפינגטורס.

בקמפינג מכירים את העולם - בקיף.
למה? כי טיולי הקמפינג שונים באופיים מטיולים אחרים. הקמפינג עצמו מכתיב את רוח הטיול. כשאתה מגיע לשטח רחב המצוי בתוך חורשה, ליד שפת אגם או על גדה של נהר, שטח שכולו דשאים, מוקף נוף משגע, ואשר בו גרים באהלים חבר'ה בגילך, שהגיעו מכל רחבי העולם, זוהי כבר התחלה טובה. כאן אינך כבול למסגרות נוקשות כמו בבתי מלון או לצורת בילוי „מרובעת" למדי.
מלבד האהלים המרווחים בהם גרים המטיילים, אהלים האטומים למים ובעלי רצפת פלסטיק עבה, מצויים בקמפינג שרותים סניטריים נקיים ומסחדרים, סופרמרקט, מכונות כביסה וייבוש אוטומטיות, דיסקוטק ובריכת שחיה.
בקיצור אפשר לעשות כיף. ועוד איך.

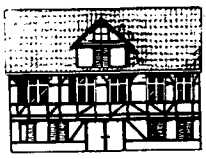

„קמפינגטורס" בחרה עבורך את הקמפינגים המשוכללים והטובים ביותר באירופה. כולם נמצאים בקרבת העיר שבה תבקר או ממש בתוכה.

רואים לא רק מה שמראים לתיירים.
כיוון שב קמפינגטורס" לוח הזמנים גמיש, האפשרויות כמעט ואינן מוגבלות. פגשת טיפוסים מעניינים ואתה רוצה להשאר במונמארטר עוד שעתיים - למה לא?
בדרך בין מפלי הריין ועיר הסטודנטים יש כפר ציורי מעניין - אפשר לעצור, לראות, ולפתח שיחה עם בני המקום. גם למלווים של „קמפינגטורס" יש מה לתרום בעניין.
מלבד האתרים הידועים, החסטוריה, האמנות ואורח החיים, הם מכירים כל פינה באירופה ובאמריקה, הם עצמם חבר'ה נעימים ומעניינים, התורמים למורל של הקבוצה.
אחרת לא היינו בוחרים בהם מלכתחילה.

חוזרים עם חברים - לא רק מהקבוצה שלך.

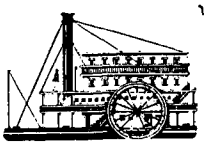

במקום חופשי ופתוח כמו הקמפינג קל יותר ליצור קשרים מאשר במסגרת נוקשה של בתי מלון.
יתר על כך, רוב הקבוצות המגיעות לקמפינג,מכל רחבי תבל, הן בגילים שלך. אתה לומד להכירם ובאווירה הבלתי „מכופתרת" אתה רוכש לך ידידים חדשים ומבלה איתם.
הנהלות הקמפינג דואגות ליצור מפגשים חברתיים בין קבוצות מארצות שונות ע"י מסיבות ריקודים בדיסקוטק, תחרות תחפושות וכו'. הכל פתוח. השאר תלוי בך.

אף פעם לא מפסידים ארוחה.
בקמפינג מחכה לך הארוחה בכל שעה שתגיע. למעשה, חברי הקבוצה קונים את האוכל לפי טעמם. יש הרבה הנאה בעריכת היכרות אישית עם מתבשלים שונים בארצות שונות.
„קמפינגטורס" היא גם החברה היחידה המצרפת טבח מעולה לכל אחד מטיוליה. הטבח הוא האחראי על אוהל המטבח וציידו ומאפשר הכנת ארוחות מהירות וטעימות.

גם המחירים לא כמו של תיירים אחרים.
מחיר הטיול נמוך בהרבה בהשוואה לכל טיול אחר, וכולל בתוכו הרבה יותר. תוכל לקחת אתך יותר כסף לחו"ל ולהחליט שם איך לבזבז אותו. כל דמי הכניסה לטירות, מוזיאונים וכו' כלולים ואין „הפתעות" במשך הטיול.
2 ארוחות מלאות (בוקר וערב) **במשך כל הטיול** (למעט לונדון) וכמובן כל **ציוד הקמפינג** (למעט שק שינה). לכן, אם אתה **רוצה לחכיר את אירופה** או אמריקה, לא רק **על פני השטח**, עם „קמפינגטורס" **תעשה זאת ועוד איך.**

לבחירתך 7 מסלולים שונים לאירופה וארה"ב ולדוגמא:

כל אירופה - 30 יום $1200 ללא כרטיס טיסה.
קפרי והמערה הכחולה * גני טיבולי * הוותיקן * שייט בתעלות ונציה * גשר אירופה * מכרות מלח עתיקים (אוסטריה) * מתקנים אולימפיים במינכן * מפלי הריין האדירים * טירת נוישוונשטיין * המפלים הספיריליים (שוויץ) * דולפינריום (הולנד) * מדורדאם * לובר * ארמון וורסאי * טירת פונטנבלו * וחוויות...

אמריקה - 40 יום $1750 ללא כרטיס טיסה.
מפלי הניאגרה * ניו-אורלינס * נשוויל * ממפיס * מרכז החלב ביוסטון * הקפיטול * עולם הים סן דיאגו * דיסנילנד * לאס וגאס * שייט בסנייק ריבר * הפארקים הלאומיים * יילוסטון * יוסימיטי * גרנד קניון * בריס קניון * רוקי מאונטיינס * הרי סמוקי * הר רושמור *

פרטים והרשמה בכל משרדי הנסיעות.

קמפינגטורס.
להכיר את העולם. ועוד איך.

1982
קמפינגטורס
Campingtours
חברה מס. 1 בטיולי הקמפינג

וימר יעקבסון טמיר

אלף נשיקות קטנות (ישראל, 1981)
A THOUSAND LITTLE KISSES
DIR: **MIRA RECANATI**

בימאית: מירה רקנאטי
הפקה: צבי שפילמן ושלמה מוגדבי; תסריט:מירה רקנאטי;
צלם: דוד גרפינקל; עורך: ז'אקו ארליך; מוסיקה: שלמה גרוניך וקטעים מתוך "אילומינצות" של בנז'אמין בריטן; שחקנים: דינה דורון (רותה), רבקה גוימן (אלמה), גד רול (מיקה), רינה אוצ'יטל (מרה) דורון תבורי (אורי), נסים זוהר (אלי); אורך: 95 דקות.

רותה, אם סגפנית וחולנית, מנסה להטיל את מרותה על בתה, אלמה. אלמה גדה בבית ישן ביפו ועוסקת בעיצוב חלונות ראווה בלב־דיזנגוף. אביה של אלמה מת לא מכבר אבל זיכרו ממשיך להעסיק אותה. מיקה, סטודנט לתיאטרון, מגלה לאלמה כי מרה, אמו, היתה אהובת אביה. מערכת יחסים מורכבת נידקמת בין האח והאחות החורגים.

מירה רקנאטי, בסרטה הארוך הראשון, בוחנת בעקביות את הנושאים המופיעים כבר בסרטים הקצרים שביימה. כמו בסרטה התעודי רחוב 269, מס. 1, היא מוקסמת מבחיה החרבים למחצה של יפו, וכמו במסע (נערה מטופחת המנסה להתחמק מאשה קשישה, שכנידאה מגלמת את הזיקנה), היא אינה נירתעת משימוש בסמלים.

אבל אלף נשיקות קטנות מציב בפני הבימאית אתגר קשה בהרבה: הפעם עליה להתמודד עם עלילה ודיאלוגים. מירב המאמצים מופנים, בהתאם, לקידום העלילה המתפתלת כאשר האווירה האוונטגארדית נידחקת הצידה ומשמשת לרקע בלבד. הסרט אינו אחיד ולא תמיד יש שליטה על התפתחותו: בסצינה שבה עולה מיקה במדרגות הנעות בלב־דיזנגוף, יש ערוב ז'אנרים בלי משים. הסצינה מתרחשת בתאורה נמוכה ובליווי מוסיקה מאיימת, כפי שנהוג בסרטי פשע.

שם הסרט אירוני מאד. היה מדויק יותר לקרוא לו "מאה פגיוני פיפיות". רותה היא אשה קיצונית: כאשר נודע לה דבר בגידת בעלה המנוח, היא מביעה צער שבזמנו, השילה את חייו. כמו כוהנת וודו מנוסה, נועצת הבימאית סיכה אחרי סיכה במקומות הרגישים ביותר. ואמנם, בתום הסרט הרגשתי כמו אחרי טיפול באקופונקטורה. הסרט הוא מערבולת עכורה של רגשות מיוסרים (השפעה ברורה של סרטי פאסבינדר), אלא שכאן הצילומים המרהיבים מנטרלים במידה ניכרת את העוינות בלב הדמויות. הסרט עבר קיצורים כדי להביא אותו לאורך מיסחרי, אבל בדומה למקרים רבים, הקצב האיטי בכל־זאת נישאר והקיצורים פוגמים בעיקר במהלך העלילה. אחדות מן הדמויות מאבדות מנוכחותן ומתעדפלות וכיוון העלילה אינם מצטרפים למשמעות מגובשת ונותרים סתמיים. אחת הסצינות האחרונות, (רותה רואה ממדפסת ביתה ילד עם גלשן ובידו באלונים), מזכירה סצינה דומה בסרטו של עמוס גוטמן פרמיירות חוזרות (הסצינה אפילו צולמה באותו המקום). אפשר היה לקבל את זה בתוך הומאז' מורחב, אבל הבימאית (בשיחה עם רוני שר – מוניטין 43) טוענת שהסצינה הזאת היא השיא של הסרט.

■ **אייל נוגה**

צלילה חוזרת (ישראל, 1981)
REPEAT DIVE
DIR: **SHIMON DOTAN**

בימאי: שמעון דותן
הפקה: צלילה חוזרת בע"מ; מפיק: עמוס מוקדי; תסריט: שמעון דותן מבוסס על סיפור מאת יהודית הנדל; צילום: דניאל שניאור; עורך: דני שיק; ניהול אמנותי: עמנואל עמדני; קול: איתמר בן־יעקב; מוסיקה: זוהר לוי; שחקנים: דורון נשר, לירון נירגד, דן מוגיה, יאיר רובין, עמי טראוב, ואב שמשוני, והרירה חריפאי, מוסקו אלקלעי; אורך: 90 דקות. הפצה: סרטי שפירא

באחת מפעולות הקומנדו הימי הישראלי בחזית המצרית, בשנת 1970, נהרג יוחי (אסי דיין) מבחירי הלוחמים. אלמנתו, מירה (לירון נירגד) ממשיכה לשמור על קשר עם חבריו של בעלה ובעיקר עם חברו הקרוב, יואב (דורון נשר). במהלך הזמן מתהדק הקשר בין השניים והם נישאים. יואב ממשיך לשרת בקומנדו אך חייו שוב אינם אותם החיים שלפני מות יוחי.

צלילה חוזרת הוא סרטו הראשון, באורך מלא, של הבימאי הישראלי הצעיר שמעון דותן, והופך בעידוד הקרן לסרטי איכות מקוריים. דותן מיתגלה כאיש מיקצוע לא רע ולעתים אף יותר מזה בכל הנוגע לצדדים הטכניים שבעשיית סרט. הסרט מצולם היטב, ערוך בקצב, ה"מיקס" שלו טוב. יש לו סיפור עם הווי ורקע מעניינים מאד, מעוגנים במציאות הישראלית והוא מטפל בבעיותיה העדינות בצורה רגישה.

דותן מיטיב לחדור אל תוך הפרשה המכאיבה על יחסי אלמנות עם הסביבה הקרובה והרחוקה כאחד, והוא אינו מנסה לייפות או לשייף את הדברים. בעזרתה של לירון נירגד, המצוינת, משרטט דותן דמות אמינה, כואבת, שאפשר להישתתף בחוויותיה ולהיסחף עמה משום שהיא אנושית וישירה. גם דמותו של יואב מעוצבת היטב בידי דורון נשר, שלדעתי הוא אחד השחקנים היותר אינטליגנטים של הבד הישראלי – יש בו עדינות ורגישות וגם הרבה מבוכה ואי־שקט ההולמים את דרישות התסריט. נשר הוא דמות של איש־צבא היודע את מלאכתו במדים, בעוד שקשה לו להתמודד עם בעיותיו על היבשה, מחוץ למיסגרת הצבאית. הייתי אומר שנשר מיתגלה כגבר בצבא וכילד בחיים, והוא נופל בסבך מערכת היחסים והרגשות שאינו יכול להתגבר עליה.

אם דותן הצליח בשידוטו הדמויות הראשיות בסרטו, הרי חולשתו של התסריט בטיפול בדמויות המישנה. החברים המקיפים את יואב ומירה הם דמויות שטוחות, יצוגיות מדי שאינן אומרות הרבה לצופה. דותן אינו מצליח להוציאן מן הביטוי הסתמי שלהן ולהפעילן על הבד כדמויות בזכות עצמן. דומה שהן פועלות בעצם מתוך שרירות לבו של הבימאי־תסריטאי ולא ממה שיש להן בתוכן.

ואף על פי כן צלילה חוזרת הוא סרט חשוב – הן מבחינת הנושא שבו הוא מטפל והן משום שיוצרו מיתגלה כבעל כישרון קולנועי באירגון היצירה באופן כללי. ההרגשה כי לפנינו סרט של ממש ולא אוסף צללואיד נותנת תקווה מעודדת לבאות.

■ **שאול שיר־רן**

אמריקן פופ
AMERICAN POP
DIR: **RALPH BAKSHI**

בימאי: ראלף באקשי
הפקה – מרטין רנסוהוף, ראלף באקשי; תסריט: רוני קרן; עיבודים ומוסיקה מקוריות: לי הולדריג'; מתאם מוסיקה: מארק באקשי; עיצוב ותיכנון: לואיז זינגרלי, ג'וני ויטה, מרסיה אדאמס, בארי ג'קסון; אנימציה: לילי‌אן אוואנס, קדל בל, דבי היים, ברנדה בנקס, קרייג ארמסטרונג ועוד; אפקטים אופטיים: אופטיקל האוס, ל.א; אפקטים ליירד; לייזרים. כותרות; מ.ג.מ; קולות: רון תומפסון, מריה סמול, ג'רי הולנד, ליזה ג'יין פרסקי, ג'פרי ליפה, רוז קלי ועוד. שירים: בוב דילן, בוב סיגר, ג'ימי הנדריקס, סקוט ג'ופלין, ג'ורג' ואירה גרשווין, קול פורטר ועוד. אורך: 96 דקות. הפצה: סרטי מטלון.

דרך ארבעה דורות של מישפחה אחת עובר אמריקן פופעל ההיסטוריה של ארצות־הברית במאה ה–20 כפי שזו משתקפת במוסיקה הקלה והפופולרית. הסיפור נפתח בפוגרומים ברוסיה. אם יהודיה ובנה נמלטים לארה"ב בתחילת המאה. הבן ונעשה מעורב בעסקי־שעשועים, בבידור הקל ובעולם התחתון. בנו, פסנתרן מחונן האוהב ג'אז, נהרג במילחמת העולם־השנייה תוך נגינת "לילי מארלן" לחיל גרמני היורה בו. הנכד, משורר וזמר נוסח בוב דילן, עובר דרך מוסיקת רוק לאובדן חושים מסמים. בנו הבלתי חוקי, תוצאה של מישגל מקרי עם מלצרית, מגשים את החלום המוסיקלי והופך לכוכב רוק.

ראלף באקשי עבר דרך ארוכה מאד מאז התחנך בחיפה, פלסטינה, (ככתוב בביאוגראפיה שלו). בחצי השנה הראשונה לחייו גדל בברוקלין, ארה"ב, ועבד כמעתיק ציורים ועובש באולפני האנימציה הוותיקים של פול טרי. בעשר השנים האחרונות יצר באקשי ששה סרטי אנימציה באורך מלא: פריץ החתול, HEAVY TRAFFIC (הטוב והמעניין בסרטיו, שלא הוקרן בארץ), קונסקין, מכשפים, שר הטבעות ואמריקן פופ – בסך־הכל הישג מרשים ביותר. הגישה הגסה והתוקפנית הלכה והתעדנה בעשור זה, (או התמסחרה) ואמריקן פופ הוא מוצר מהול למדי, גיבוב קלישאות ויזואליות ומילוליות, קובץ קטעי מוסיקה ושירים האמורים ליצור מן הסרט יחידה הגינונית שלמה. התנועה ברובה מועתקת מסרט שצולם "חי" (רוטוסקופינג) והתוצאה המושגת היא תמוהה, לא דיאליזם ולא דימיון. באקשי טוען להמצאת הטכניקה הזאת, שבה השתמש גם בשר הטבעות אבל למען הדיוק, היא נימצאת בשימוש כבר 65 שנה. החלק היפה ביותר של הסרט הם היישומי יצירי הרקע. אמנם הם אינם מקוריים, אבל הם עשויים ברמה גבוהה ובמקצועיות. אין כמעט פיתוח דמויות או פיתוח סיפור כך שקשה להזדהות רגשית או "להיכנס לתוך הסרט". גם התיזמון של הסרט בעייתי, כאשר כל התפתחות נקטעת על ידי שיר, מוסיקה או ריקוד, וכל קטע מוסיקלי נקטע על ידי הסיפור. קטעים תעודיים וקטעי אפקטים מוסיפים לתחושה הלא־נוחה שמתלווה לסרט. בגלל היותו סרט מצויר, כדאי לראות את אמריקן פופ, אם כי אין לצפות ליותר מדי. זהו שלב נוסף בהתפתחותו של באקשי לקראת הגשמת הכשרון המבטיח הטמון בו.

■ **צביקה אורן**

איש הקונדור **CONDORMAN**

בימאי: צ'ארלס ז'ארוט DIR: **CHARLES JARROTT**

הפקה: אן ווילאמס; תסריט: מארק סטיוורדיואנט (על פי "המשחק" של רוברט שקלי); צילום: צ'ארלס ווילה; מוסיקה: הנרי מאנצ'יני; אפקטים: קולין שילברס; אנימציה: ג'ק בויד. שחקנים: מייקל קרופורד, בארברה קארדה, אוליבר ריד, ג'יימס האמפטון, ז'אן־פיאר קאלפון. אורך: 90 דקות הפצה: פורום פילם.

צייר המחבר סיפורים מצוירים, מסוגל, כדוגמת גיבורו, איש הקונדור, לעופף בעזרת כנפיים מיכאניות ולהציל את הטובים מן הרעים. הטובים במיקרה זה, הם אנשי שירות הביון האמריקאי, המצליחים בעזרתו להביס את המיתחרים מרוסיה. בתוך כך, מתאהב איש הקונדור במרגלת יפהפיה של האוייב שמעריצה אותו. הוא חודר לתוך רוסיה כדי להצילה, מצליח לחסל את כל הסופר־נבלים שהרינגול הסובייטי שולח בעקבותיו, ולעוף בשלום עם בחירת לבו, אל מקום־מיבטחים.

"קמצוץ ג'יימס בונד, קודט סופרמן, טיפת אידיוניה והרי לכם איש הקונדור" אומרים יוצרי הסרט – אולפני דיסני. אילולא תירוץ זה, קל היה להאשים את הסרט בגניבות חסרות בושה. ההמצאות של המירדפים וכלי התחבורה שמישתמשים בהם מועתקים כולם מסר־טים שראינו כבר. הבימוי – כל מה שנוגע לקצב, לזויות צילום, להמשכיות ולעריכה – משעמם למדי, כאילו נעשה לאחר יד. בין שאר המעלות, מצטיין התסריט בחוסר עקביות משווע. בארברה קארדה מוצגת כמרגלת קשוחה ומנוסה, המתפתחת לאשה רכה, חסרת ישע ומטופשת למדי. יחסיה עם מייקל קרופורד מצטמצמים בנשיקות עקרות, כיאה לסרטי ילדים. הנופים נידאים כאילו הועתקו מגלויות נוף, אולם קטעי האנימציה מוצלחים ויש להניח שהסרט יספק את דרישות הקהל שלו נועד – נוער בגיל בית־ספר עממי. עובדה: בהקרנה שבה נכחתי, דרשו הצופים הצעירים מהוריהם לראות את הסרט שוב.

■ **צביקה אורן**

אלה והאחרים (צרפת, 1981) **LES UNS ET LES AUTRES**

בימאי: קלוד ללוש DIR: **CLAUDE LELOUCH**

הפקה ותסריט: קלוד ללוש; צילום: ז'אן בופטי עם ז'אק לפרנסואה וקלוד ללוש; עריכה: יו דרמולה; סופי בו; מוסיקה: פראנסיס לאי, מישל לגראן; כוריאוגראפיה: מוריס בז'אר (הבולרו של ראוול, הבלט הקלאסי); שחקנים: רובר הוסיין (סימון מאייר, דובר פראט), ניקול נאדסיה (אן מאייר), ג'ראלדין צ'אפלין (סוזן ושרה גלן), דניאל אולבריצקי (קארל קרמר), ז'אק וילה (ז'אק), חורחה דון (בוריס וסרגיי איטוביץ'), אוליין בואיל (אוליין ואדית), מאשה מריל (מגדה קרמר) פראנסיס היסטר (פראנסיס), ג'יימס קאן (ג'ק וג'יימסון גלן), פאני ארדן (פאני), ז'אן־קלוד בריאלי (מנהל הלילה). אורך מקורי: 195 דקות. אורך בישראל: 170 דקות. הפצה: סרטי א.ד.מטלון.

מוסקווה – 1936: טאטיאנה, רקדנית להקת בולשוי, שוגה את ליבו של בוריס, חבר הקומינטרן. פאריס – 1937: אן, כנרית, וסימון, פסנתרן, שניהם נגנים בפולי ברז'ר, מתחתנים בבית־כנסת. ברלין – 1938 : הפסנתרן קארל קרמר מנגן את סונטת לילי־הירח של בטהובן וזוכה בבירכת הפיהרר. הוא מבשר על כך לאשתו. ניו־יורק – 1939 : ג'ק גלן מנצח על תזמורת הג'אז שלו. הוא מברך את אשתו, בשידור חי, לרגל הולדת בתם. הסרט מתאר קורותיהם של אדבע זוגות אלה וצאצאיהם, דרך מאורעות המילחמה ועד לימינו.

מקובל לזלזל בללוש, לראות בו צלם יותר מבימאי ולטעון כי סרטיו הם מוצרים מתקתקים. ללוש עונה בעקיפין על ביקורת המוטחת נגדו, כאילו הוא לועס אותם הנושאים בסרט אחר סרט, בציטוט שבו הוא פותח את הסרט: "ישנם רק שניים או שלושה סיפורים בחייהם של בני האדם והם חוזרים על עצמם שוב ושוב באותה האכזריות, כאילו התרחשו בפעם הראשונה". אלה והאחרים הוא אפוס ראוותני. אולי משום קשיי ההפקה (חמש שנות הפקה, צילומי הסרט נמשכו שנה תמימה). השימוש הוירטואוזי שלו במצלמה איננו שרירותי, שלא כמו בסרטיו הקודמים, הוא אינו מתרוצץ אחרי הגיבורים לאורך מיסדר־ונות ובמעלה מדרגות.

לאחר הקיצורים שנערכו בסרט, הוא דומה יותר למופע. ללוש מפתח אורע דראמטי, אבל נסוג במהירות אל שיר או לקטע־נגינה. בחלקו השני של הסרט – המעבד אל שנות ה– 60 והמעקב בעיקר אחרי צאצאיהם של אדבעת הזוגות, נעשים המעברים חדים ולא קל לעקוב אחרי העלילות המקבילות. קריין מלווה את הסרט ומגשר על הפרצות שניבעו בעלילה. כמו בסרט של אסודה קריאת העורב, גם כאן הבן וההורה מגולמים ע"י אותו שחקן. תאבל ללוש משכפל את הדעיון ומחיל אותו על כמה דמויות. הקריין מספק הסבר גם לכך: "מדוע הגורל משתמש תמיד באיפור דומה? מדוע ההתחלה דומה כל כך לסוף?"

כאן המקום להעלות על נס את ההומאניות התמימה של ללוש. "האנשים המכריזים על מילחמות" כותב בוריס מחזות סטאלינגראד, "מקנאים באושרם של אחרים." שיאו של הסרט מתרחש במופע צדקה למען יוניצף, איסוף כספים למען הילדים הנזעבים של העולם השלישי. לרגעים אחדים נשכחים הבדלי הלאומים ובה בשעה, מהווה המופע הנערך למרגלות מיגדל אייפל, גם שיר הלל לפאריס, מרכז העולם.

■ **אייל נוגה**

הבריחה לניצחון (ארה"ב, 1981)

VICTORY **ESCAPE TO VICTORY**(שם אמריקאי מקורי:

בימאי: ג'ון יוסטון DIR: **JOHN HUSTON**

מפיק: פרדי פילדס; תסריט: אוון ג'ונס, יאבו יאבלונסקי(על פי ספור מאת יאבו יאבלונסקי, דו'ודז'ה מילצ'ביץ', ג'ף מקגוויר); צילום: ג'רי פישר; עריכה: רוברטו סילבי; מוסיקה: ביל קונטי; עיצוב מישחקי כדורגל: פלה; מישחק: סילבסטר סטאלונה, מייקל קיין, פלה, בובי מור, אוסוואלדו ארדילס, פול ואן הימסט, קאז'ימיז' דיינה, האלבאר תורנסון, דאסל אוסמן, מקס פון סידוב, אמידו, ז'אן פרנסואה סטבנין, קארול לור, ז'אק לנואר. אורך: 117 דקות; מפיץ בישראל: שבעה כוכבים

חיילי בנות־הברית במחנה שבויים גרמני ב–1943. קפטן קולבי (מייקל קיין), שחקן כדורגל לשעבר, מעוניין יותר בספורט מאשר בסיכון נפשו במבצעי בריחה, שספק אם יצליחו. קצין מודיעין גרמני, מאיור פון־שטיינר (מקס פון סידוב) פונה אל קולבי בהצעה לאדגן קבוצה מבין האסירים למישחק כדורגל מול ניבחרת הצבא הגרמני. הגרמנים מבקשים לערוך את המישחק בפאריס ולנצלו למטרות תעמולה ואילו ועדת הבריחות של שביוי המחנה מתכננת לערוך בריחה נועזת, שהמשחק ישמש לה כהסוואה. קולבי מאמן קבוצה של שחקנים בינלאומיים שאליה הוא מצליח לצרף מספר שבויים מיזרח אירופאים, אסירי מחנות־ריכוז. אל הניבחרת מצטרף גם האמריקאי האטץ' (סילבסטר סטאלונה) לא בשל ידיעותיו המוגבלות בכדורגל אלא בגלל שהצליח ליצור קשר עם המחתרת הצרפתית. בעת המישחק כל צד פועל על פי תוכניותיו המקוריות, הגרמנים מנהלים תעמולה האמורה לרומם את הגוע הארי ואילו השבויים בעזרת המחתרת מנסים להוציא את הפועל את תוכנית הבריחה.

"הבריחה לניצחון" לא ירשם כהישג מרשים בפילמוגראפיה העשיר־רה של ג'ון יוסטון, אם כי הוא מוכיח שהוא עדיין מיקצוען מלוטש שכוחו במותניו. האם זו אתנחתא במהלך יצירתו של הבימאי (והיו לו כמה שכאלה בשנים עברו). או שהוא נאלץ לעשות פשרות לאחד כשלונם המיסחרי של סרטיו האחרונים? עובדה, סדנו החדש הוא עיבוד קולנועי למחזמר הפופולארי אני, המחזמר הראשון בבימויו, ז'אנר מאד לא אופיני לו. אבל מול טענות המלעיזים ניתן לציין את הסרטים הנפלאים שביים יוסטון במהלך שנות ה־50: עיד שמנה, השופט רוי בין, מלכודת החופש, האיש שרצה להיות מלך, ודם חכם; האחרון הוא סרט מוזר ויפהפה שנכשל בקופות ולא הוצג בישראל. עם צאת הבריחה לניצחון למסכים דווח על שערוריה זוטא, כשנטען שרעיון הסרט נלקח מסרט הונגרי שנעשה ב־1961 בידי הבמאי זולטאן פאברי שחי מחציות בניהנוס. הסרט ההונגרי, כך טוענים, בוסס על מיקרה אמיתי שבו אורגנה קבוצת אסירי מחנה־ריכוז למישחק כדורגל נגד קבוצה גרמנית ביום הולדתו של הפיהרר. הסרט ההונגרי הצליח עד כדי כך ששימש גם בסיס לסרט רוסי, מכאן שקשה להאשים את יוצרי הבריחה לניצחון בזכות ראשונים על גניבה קולנועית.

הסרט מזכיר עשרות סרטים בז'אנר של סרטי בריחה ממחנות שבויים, החל מז'אן רואר הגדול שטיפל בנושא פעמיים באשליה הגדולה ובאחד מסרטיו האחרונים רב טוראי בשבי, דרך בילי ווילדר שעשה זאת בציניות בסטאלג 17, וכלה בבריחים שיצרו מספר סרטים שכאלה. הסיסמא היא גבורהשל אנדזו סטון למשל. ג'ון סטרג'ס עדך סיכום ראוותני לכל האלמנטים של הז'אנר בבריחה הגדולה, שהבריחה לניצחון מזכיר אותו בפרטים רבים. בדומה לסרטו של סטרג'ס הוא מערב הומור, מתח ומעשי גבורה, אלא שכאן נוספה האטרקציה של מישחק הכדורגל. הסדט לוקה באי־אמינות ביחוד כשרואים את מייקל קיין בן ה־49 בשחקן כדורגל (ווסט האם וניבחרת אנגליה!) אם כי נוספו אל קיין מספר כוכבי כדורגל אותנטיים, חלקם קשישים אף הם, וביניהם הכדורגלן הברזילאי האגדי פלה (המבצע את תרגיל המספריים לאחור והיה גם אחראי לבימוי הסצנות של הכדורגל), בובי מור

האנגלי, פול וֶאן הימסט הבלגי, אוסוואלדו ארדילס הארגנטינאי ועוד רבים מפורסמים אחרים. יוסטון לא נחלץ ממסגרת הקונבנציות המוכרות היטב/כמו הקצין הנאצי הג'נטלמן הטוב או הקצינים הבריטים היעילים. בכלל סרטים שכאלה עושים רושם שמחנה שבויים היה די משעשע (לא כל כך נורא. קצת מוזר לראות את איצטדיון קולומב הפריסאי בסצינת השיא של הסרט המאולתר בקהל צרפתי פטריוטי ללא אף משתף פעולה, פוצח בשירת מארסייז נלהבת עם הצלחתה של נבחרת השבויים.

■ **דניאל ורט**

כוח מחץ 5 (אה"ב 1981) **FORCE FIVE**
בימאי: רוברט קלאוז DIR: ROBERT CLOUSE
תסריט: רוברט קלאוז, אמיל פרקש, ג'ורג' גולדסמית; צילום: גיל האבס; עריכה: בוב ברינק; מוסיקה: ויליאם גולדסטין; מפיק: פרד וינטראוב; שחקנים: ג'ו לואיס, בונג סו האן, סוני בארנס, ריצ'ארד נורטון, רון היידן
אורך: 96 דקות.
הפצה: סרטי מטלון.

כיתה ניבחרת, אמונה על קרבות־המגע של המיזחר הרחוק, ובה חמישה גברים ואשה, יוצאת לשחרר בתו של מליונר מצפורניו של גורו נוכל. זה מיתגורר על אי בודד עם אנשיו הקשוחים ומושך אחריו מאמינים רבים המוותרים על רכושם למענו. אנשי "כוח מחץ 5" מיתגברים על הנוכל וכנופייתו אחרי שורה של קרבות מגע מגוונים – ואמריקה שוב יכולה לנשום בשקט.

כוח מחץ 5 עשוי במתכונת סרטי קרבות המגע שנוצרו בסוף שנות ה־60 ובתחילת שנות ה־70 במיזרח הרחוק וכבשו את השוק הבינלאומי. בימאי הסרט האמריקני רוברט קלאוז, מיתצמחה ביצירת סרטים המפגישים גיבורים מן המיזרח והמערב (כמו המשימה אמשטרדם עם רוברט מיצ'ם) וסרטי הקראטה (כמו הקרב הגדולעם ג'ק צ'אן). קלאוז אחראי הפעם גם לתסריט הקלוש והשאבלוני שנועד לשרת את קלאוז הבימאי.

לזכותו ייאמר שהוא מספק את מבוקשו של הקהל – הרבה מכות, הרבה קרבות־מגע, ואפילו מגדיש את הסאה. האלימות היא מוגזמת ואכזרית מדי וקלאוס אינו מצליח לעדן אותה בהומור יבש. הואגולש לרצינות תהומית ההופכת את הסרט לבלתי נסבל. דמות הגורו מזוהה לפי דמותו של ג'ים ג'ונס וקלאוס אינו מצליח לשרטט אותה ביותר משני ממדים. הוא ניסחף בתסריטו הדל ומכסה עליו בהרבה קטשופ ובפיצוח עצמים כאפקטים לשבירת עצמות.

השחקן הראשי שלו, איש קרבות־המגע ג'ו לואיס מזכיר בהופעתו זהובת־השיער את באסטר (פלש גורדון) קראב, אך הרצינות הכבדה שהוא מפגין כאן על לא כלום הופכת אותו למגוחך. הופעתה של פאט האריגטון השופעת מיניות אינה מנוצלת דייה. קלאוז העדיף תמיד אלימות על פני מין. ואמנם מרוב אלימות כמעט ולא רואים את הסרטית מה אפשר לעשות אם קלאוז הוא בימאי חסר חוש הומור?

■ **שאול שיר־דן**

במעגל הכסף (אה"ב, 1981) **ROLLOVER**
בימאי: אלן ג'יי פאקולה DIR: **ALAN J. PAKULLA**
הפקה: ברוס גילברט;
תסריט: דיוויד שייבר לפי סיפור מאת דיוויד שייבר, הווארד כהן ודיוויד ואייר;
צילום: ג'וזפה רוטונו; עריכה: איבן לוטמן; מוסיקה: מייקל סמול; שחקנים: ג'יין פונדה, קריס קריסטופרסון, יום קרוניין, ג'וזף סומר; הפצה: א. גלעד.

מעשה ביורשת עשירה המחליטה להשתלט על החברה שניהל בעלה עד להירצחו. כדי להשיג את המימון הדרוש לכך היא פונה לאילי הון ערביים ואלה מוכנים להיענות לה תמורת ערבות כבדה – מניותיה בחברה. אשף פינאנסי הנחלץ לעזור לבנק אמריקאי נימצא במשבר שמוצא את דרכו ליורשת העשירה כמתווך בהלוואה, ואחר כך כמאהב נוסח כבדהו וחשדהו. המצב מיסתבך כשהשניים מגלים כל אחד לחוד, חשבון בנק סודי המטריד את מנוחתם ומשבש את תוכניותיהם המשותפות לאושר ולעושר. מישהו עושה צעד לא נכון והכלכלה האמריקאית מתמוטטת וסותפת אתה את העולם כולו. למרות שכולם נישארים בחוסר כל מסתיים הסרט באופטימיות: מחר יהיה טוב יותר.

אף שמפיקי הסרט, ג'יין פונדה וברוס גילברט, ניסו לציידו באורות אזהרה אדומים כנבואת זעם לכלכלה המכורה של העולם המערבי הרי הסרט הוא, מעל לכל סרט, מתח עשוי היטב. פאקולה, אחד הבימאים המעניינים של הקולנוע האמריקאי, היום, חושף, אט אט את הטפחים המעורפלים של הכלכלה העולמית ומצליח ליצור אמינות גם אצל מי שאינו רגיל במיספרים ובתכסיס מיסחריים. אמנם, אין זה אחד הסרטים המבריקים של פאקולה, אבל הוא מעיד על מקצוענות. עם זאת ישנה איזו הרגשה מפוקפקת המיתפתחת בתוך כדי צפייה בסרט כי ההר הוליד עכבר, אבל בסך הכל, צריך להבין אותם שם, באמריקה. הם לא יכולים להגיד על הסעודים כל מה שאריק שרון אומר עליהם. לכן, מוטב להיסתפק במתח וליהנות במידת האפשר.

■ **גידי אורשר**

חברים צמודים (איטליה־ארה"ב, 1981)
WHO FINDS A FRIEND – FINDS A TRESURE
בימאי: סרג'ו קורבוצ'י, DIR: **SERGIO CORBUCCI**
תסריט: סרג'ו קורבוצ'י, ברונו קורבוצ'י, מאריו אמנדולה; צילום: לואיג'י קוביליר; עריכה: אמדיאו סאלפה;
שחקנים: טרנס היל, באד ספנסר, ג'ון פוציוקה, לואיז בנט, סאל בורגזה;
הפצה: סרטי מטלון.

אלן (טרנס היל) הוא מהמר כושל בשיקאגו הנידחף ע"י הגאנגסטרים שלא זכו לראות פרוטה מדמי עמלתו. אלן מיתחבא בסירתו של צ'ארלי (באד ספנסר) המפליג לשייט במיסגרת עבודת פירסום למוצרי מזון. אחרי מאבקים ממושכים בין השניים הם הופכים לחברים וביחד הם מחפשים אוצר באחד האיים בפאסיפיק. על פי מפה שצייר דודו השיכור של אלן מגלים השניים את האוצר ואתו גם צרות אחרות. באי שוכן יפאני שלא שמע על סיום מילחמת העולם השנייה. הגאנגסטרים משיקאגו מגיעים בעקבות אלן.

חברים צמודים הוא סרט נוסף בו משתפים פעולה הצמד ספנסר־היל, בפעם המי־יודע־כמה מאז טריניטי. סרטיהם של השניים הם עממיים ביותר ועונים למכנה משותף רחב מאד. בשנים האחרונות אומצו בידי חברות אמריקאיות כמו קולומביה או האחים וורנר. סרט זה שבויים בידי סרג'יו קורבוצ'י, אחד הבימאים המועדפים על ידם, הוא לדעתי אחד הסרטים היותר גרועים שעשו השניים. הוא מצטיין ברשלנות מיקצועית איומה, הסינכרוניזציה גרועה, העריכה מגושמת, זוויות הצילום באנאליות. גם העותק שראיתי לא היה מן המשובחים והיו בו כתמי צבע מיותרים.

האלימות בסרט היא אלימות של סרטי אנימציה. מקבלים הרבה מכות אבל אין מתים. יריבי ספנסר־היל מוכים עד בלי די וקמים חזרה כדי לחסוך מתקציב ההפקה הנראית זולה ממילא. הסרט מלווה בהומור מדגה נמוכה וכמעט כל סצינה צפוייה מראש. המישחק הוולגארי של הצמד אינו מושיע מן השיעמום.

■ **שאול שיר־דן**

קבקבי העץ (איטליה, 1978)
L'ALBERO DEGLI ZOCCOLI.
בימאי: ארמאנו אולמי DIR: **ERMANNO OLMI**
תסריט צילום ועריכה: ארמאנו אולמי; מוסיקה : י.ס. באך, ואמדיאוס מוצארט. שחקנים: לואיג'י אורנאני, פראנצ'יסקה מוריקי, עומאר בריגנולי, אנטונינו פרארי, לוצ'יה פאסולי, תרזה ברצ'יאני; 186 דקות.
הפצה: יונייטד שוויליי פילם. פרסים: דקל הזהב ופרס הביקורת בפסטיבל קאן 79.

הסרט מיתרכז בקורותיה של חווה חקלאית ובה ארבע משפחות של איכרים – אריסים, בסוף המאה ה־19, בצפון איטליה. האיכרים עובדים את האדמה ומשלמים מס לאדוניהם – כשלושה רבעים מן היבול. החיים פשוטים, הצרכים – עוד יותר. המאווים הם למעט אושר, להצלחה מוגבלת בעבודת־האדמה, להקדמת יבול העגבניות, לבריאותה של הפרה. זוהי מערכת חיים אוטונומית כאילו, הנשלטת על ידי יד נעלמה של מסורת ארוכה בשנים; האדון יושב בארמונו המרוחק אך ידו הארוכה משגת כל מי שחורג ולו חריגה זעירה מכללי האריסות.

אולמי מביא באריכות את אורחות חייהם של האיכרים כשהוא מפרט את חיי היום יום שלהם בשלווה ובסבלנות רבה, יושב בתוכם

ומצלם אותם בעין נבונה. אין כאן עלילה קונבנציונאלית ואין שחקנים מיקצועיים. ובכל זאת – הסרט מרתק. זוהי הצצה לעולם אחר, לא מוכר, שבו אנשים מקבלים בהכנעה סמכות מגבוה, של האדון, של האלוהים, של הטבע. אצל ברטולוצ'י או טאוויאני היה מעמד הגידוש, לאחד שאיכר נענש על שהעז לכרות עץ כדי לעשות קבקבים לבנו היחף, הופך עילה להתקוממות או למרד. לא כן אצל אולמי, הוא משאיר לצופיו את המלאכה של הסקת המסקנות ושאלת השאלות. זו הדרך היחידה בעיניו להציג את העולם המעניין אותו.

למרות שזהו סרט ארוך מן הרגיל (למעלה משלוש שעות), נידמה כאילו הוא חולף במהירות – מרתק ומעניין. זאת בשל הטיפול האוהב והחם שהבימאי מעניק לאנשים ולמאורעות. הנכונות לשבת בין אנשים ולצלם אותם במשך שנה תמימה יוצאת מן הבד ועוברת גם אל הצופים שבאולם. אולמי כאילו אינו נוקט עמדה משלו אלא מביא תמונות מחיי יום יום אך המונטאז' הנידאה מיקרי – אינו כזה כלל וכלל. יש מאחוריו אמירה מכוונת ויש יד אמונה שצילמה וערכה, יד של יוצר קולנועי מרתק.

■ **גידי אורשר**

האגם המוזהב (ארה"ב, 1981)
ON GOLDEN POND
MARK RYDELL

מפיק: ברוס גילברט; תסריט: ארנסט תומפסון (מבוסס על מחזה שלו); צלם: בילי ויליאמס; עריכה: דוברט וולף; מוסיקה: דייב גרוסין; תפאורה: סטיבן גריימס; תילבושות: דורותי ג'יקנס; שחקנים: קאתרין הפבורן (אתל תאייר), הנרי פונדה (נורמן תאייר), ג'יין פונדה (צ'לסי תאייר־ויין), דאג מקיון (בילי ריי), דאבני קולמן (ביל ריי) ויליאם לאנטו (צ'ארלי מארטין), כריס ריידל (סאמנר טוד); חברת הפצה: שיבעה כוכבים.

אתל ונורמן תאייר, זוג ישישים בשנות חייהם האחרונות, מבלים חופשה בביתם שעל שפת אגם, בנוף טבעי פראי ומקסים, הרחק מן ההמון הסוער. ביקור חטוף של בתם, הבאה כדי לחגוג יחד עם הוריה את יום הולדתו של האב, ולהציג בפניהם את ארוסה החדש, מכניס מימד חדש לחיים המונוטוניים של הזוג. היחסים בין אב לבתו הם יחסים מתוחים, ועצם העובדה שהיא יוצאת לחופשה עם הארוס, ומשאירה את בנו בן ה־13 עם ההורים, אינה עוזרת להפגת המתיחות. אולם דווקא שילוב מוזר זה בין הנער לזקנים עתיד, בסופו של דבר, לסייע לאב בהבנת בתו, ולהשלים עמה. עם שובם מן הטיול, יוצאים הצעירים לבנות חיים משלהם, ושני הישישים נצמדים זה לזה, כדי להמודד עם הזמן החולף, עם חולשות הגוף ועם אותות האזהרה של הקץ המתקרב.

מחזה זה, שנועד לכאורה, לספק במה לכשרונותיהם של שחקנים גדולים, משמש את הבימאי מארק ריידל בדיוק למטרה זו, כאשר הוא נישען על הכישרון הנכבד והנסיון העשיר של קאתרין הפבורן והנרי פונדה. השחקנים מהווים, בעצם, את זכות הקיום של הסרט; הדיאלוגים השנונים מספקים להם אפשרויות להבריק, והעיקר הם הדברים הנאמרים ולא התנועה המלווה אותם. זו כנראה תפקיד חייו של פונדה, שהיה ראוי לפרס האוסקר, ללא שום צל של ספק. המישחק שלו עשיר בגוונים, נע בין תקפנות לסארקאזם, בין אירוניה עצומה לפחד אמיתי מפני המוות. יחסיו עם האנשים והחפצים הסובבים אותו – כל דבר שקול ומבוצע בצורה נכונה ומושלמת, במיבצע של משחק שרק לעתים נדירות ניתן לפגוש כמותו. נידמה כאילו הוא מגלם את עצמו בקו מדיה מרירה זו, וברור לחלוטין שהסרט נוצר עבורו מכל הבחינות. קאתרין הפבורן אינה נופלת ממנו בתפקיד הרעיה הסבלנית, חזקה ושברירית גם יחד, אוהבת את בעלה ונאמנה לו בכל נימי נפשה.

לסרט יש מסגרת חזותית נאה ביותר, המורכבת מנופים מופלאים מלאי הוד והדר, האגם בעל גווני הזהב, ויערות שבהם מתחילה לזרוק השלכת. אמנם צריך לדייק ולומר שאין זו יצירת מופת קולנועית, אולי נכון יותר יהיה להגדיר את הסרט כמיסמך חשוב על אמנות המשחק, במיוחד המשחק של הנרי פונדה.

■ **פטר ראדו**

תיאו אנגלופולוס: מסע של שחקנים בתוך הזמן

תיאו אנגלופולוס הוא כיום בחיר בימאי הקולנוע של יוון. בוגר בית הספר לקולנוע (אידה"ק) בפאריס, שימש כמבקר קולנוע באתונה, עד 1967, כשעלה לשילטון מישטר הקולונלים, שחיסל כל אפשרות להתבטאות דימוקראטית ביוון. באותה תקופה עשה את ניסיונו הקולנועי הראשון, סרט תעודי על להקת פופ, שהופסק באמצע על ידי השינויים במפה הפוליטית. שנה לאחר מכן, ביים את סרטו הקצר הראשון, השיידור, ובשנת 1970 הצליח לשכנע מפיק קטן, שימצא את המימון הדרוש לסרטו העלילתי הארוך הראשון, השיחזור (הוצג בישראל במיסגרת שבוע הקולנוע היווני). כבר בסרט זה אפשר לחוש בגישה השונה של אנגלופולוס לשפה הקולנועית, בחיפושים הסיגנוניים שלו ובאישיותו המיוחדת. הוא מטייל ללא הרף בין עבר והווה, מרבה לעסוק בתנאים הסוציאליים של הדמויות שבהן הוא עוסק, ומשלב התפתחויות נפשיות עם מצבים חברתיים. בשנת 1972 יצא לאור החלק הראשון ממה שנהוג לראות כטרילוגיה שלו – הימים של 36, מסע השחקנים והציידים.

שלושתם יחד מרכיבים תמונה של תולדות יוון המובילה את הצופה מאמצע שנות ה־30 עד אחרי הפיכת הקולונלים. בסרטים אלה הוא משכלל בהדרגה את אמצעי הביטוי שלו, מעדן את הטכניקה של הצילומים הארוכים והמורכבים שאינם מרפים מן הדמויות, משחק בהזזת הזמנים קדימה או אחורנית, תוך כדי אותו צילום ובתוך אותו המעמד, ומשכלל את המיבנה האסתטי בקפדנות, כדי להעביר אל הצופים מסר עשיר ומורכב ביותר.

מסע השחקנים, המוצג החודש בסינמטקים, הוא המפורסם שבין שלושת הסרטים, אפוס ארוך העוקב אחרי קבוצת שחקנים נודדת ברחבי יוון, בין השנים 1939–1952. השחקנים עצמם מבצעים הצגה עממית ומערכת היחסים ביניהם (כולם בני מישפחה אחת) זהה ליחסים בין מישפחת האטרידים (אגאממנון, קליטמנסטרה וילדיהם) שסיפקו חומר לטראגדיות היווניות הקלאסיות; המאורעות סביבם, מילחמת העולם השנייה, הכיבוש הנאצי וההפיכות במישטר, משתקפים נאמנה בכל קורות הלהקה.

סרטו האחרון של אנגלופולוס, שזכה לפרס הגדול בפסטיבל וונציה 1980, הוא אלכסנדר הגדול, שגם הוא עושה שימוש מודרני בתבנית היסטורית, בכוונה להציג טפח נוסף מן המציאות הפוליטית והחברתית של יוון היום.

● אנגלופולוס על מסע השחקנים

● בתקופת הדיקטאטורה הצבאית, הירגשנו צורך לחפש מחדש את זהותנו, לחזור ולגלות את הארץ שבה אנו חיים ואת תולדותיה. *המציאות של שנת 1974* מעוגנת בימים הנוראים של 52־1939, כאשר עברנו על בשרנו, בזה אחר זה, מישטר רודני, מילחמה, כיבוש, מהפיכה כושלת ומילחמת אזרחים. בסרט שילבתי את סיפורה של להקת־השחקנים עם תולדות התרבות שלנו. מאחר שהמיתוס של מישפחת האטרידים הוא חלק בלתי נפרד מן המורשת התרבותית שלנו, החלטתי להשתמש בו כבמישור נוסף. ניסיתי להוריד את האגדה למימדים אנושיים, ולעשותה חלק אינטגראלי של החיים עצמם.

"מיבנה הסיפור עורר בעיות משלו, מפני שמדובר בתקופה עמוסה באירועים רבים מדי. מכאן נבע המיבנה הסופי: הסרט מתחיל בשנת 1952, חוזר אחורנית אל תוך הזיכרון הקולקטיבי של חברי הלהקה ומציג את השנים שבין 52־1939, לפי הדיאלקטיקה המארקסיסטית של ההיסטוריה. הכל מודגש בטקסטים קיימים: סיפור האטרידים, שירים שנכתבו בתקופה שבה מיתרחש הסרט, מונולוג הלקוח מתוך מאמר של לנין על כשלון האינטרנאציונל השני, ודברים דומים אחרים".

● "הסרט מבוסס על צילומים ארוכים מאד, כאשר העריכה נעשית בתוך צילומים אלה. כך למשל, הפאשיסטים ניכנסים לפונדק, בשנת 1946 ומוצאים את עצמם יוצאים ממנו בשנת 1952 כשהם מאזינים לנאום פוליטי. התפאורה משתנה מצד אחד של הרחוב לצדו השני - המצלמה עוקבת אחרי השינויים כדי להבהיר את החלפת התקופה".

● "שלושת הרבעים מן הסרט צולמו *תחת מישטר* הקולונלים (כלומר לפני יוני 1974). זאת היתה משימה קשה אבל מרתקת. כל זמן העבודה שאלנו את עצמנו אם נוכל אי־פעם להציג את הסרט שאנחנו עושים. העבודה הסתיימה תחת מישטר קראמנליס, בתקופת הליברליזציה. עלי לציין שכל הסרטים שלי, עד היום, הוצגו ביוון וזכו לקבלת פנים נילהבת. הרודנות הצבאית אפשרה את הצגת שני הסרטים הראשונים, שנראו בעיניה כסרטים מוגבלים ל"אינטלקטואלים", והסרט השלישי ראה אור לאחר שהם ירדו מן השילטון".

■ **(מתוך דברים של אנגלופולוס בראיון עם מארסל מרטי,** אקרן 75, מס. 41)

גרפיקה מציגים

סרטו של פרנצ'סקו רוסי מועמד לפרס האוסקר 1982

"אחד הסרטים הטובים ביותר שנראה השנה" (סטאנדארט)
"מלא קסם, מהפנט... זהו סרט גדול" (סנדיי טלגראף)
"רוסי מצליח לעורר את מחשבתנו ולגעת ללבנו" (אובזרבר)

3 אחים

TRE FRATELLI (Three Brothers)
A Film by FRANCESCO ROSI

סרט הכבוד והיוקרה פסטיבל קאן 1981

עם: פיליפ נוארה,
שארל ואנל, אנדריאה פארול, מישל פלאסידו

בימאי עם סימן־קריאה

ז'אן־פייר מוקי מביים סרטים מאז 1959 בקצב של סרט לשנה. מאז ההקרנה המיסחרית של אלבטרוס (1971) לא היסתנן אף סרט שלו אל מסכי הקולנוע בישראל. הסרטים המעטים של מוקי, הנימצאים בארץ, שוכנים, רובם ככולם, במרתפי השגרירות הצרפתית בעותקי 16 מ"מ. כל הסרטים הללו (וגם הסרט חבורת המדגנית שהוקרן לפני כשנתיים בטלוויזיה) הם סרטים מוקדמים של מוקי.

בכל אחד מסרטיו מוקיע מוקי ומקעקע את המוסדות החברתיים:

● **"הדבר נובע מן הסתם, מן המוצא הסלאבי שלי", אומר מוקי, "מן העובדה שלדעתי אנחנו חיים בחברה בלתי צודקת ובגלל שהדברים אינם משתנים. אלא ההיפך הוא הנכון – עם השנים החולפות המצב נעשה גרוע יותר ויותר".**

ישנה מסורת ותיקה בקולנוע הצרפתי – הפושעים הנרדפים אהודים יותר מן השוטרים. מוקי נאמן למסורת זו וכוכבי סרטיו מסייעים לו: **בורביל**המאמין, המוזר, **וקלוד ריש** בחבורת המדגנית הם פושעים בעלי עקרונות נעלים, עבריינים שבהם מפעמת תחושה של שליחות. הם רואים בעיסוק שלהם עבודה לכל דבר, תמיד מקפידים בלבושם ושופעי נימוסים.

בורביל בהמאמין המוזר (1963) הוא צאצא למישפחה שבניה לא עבדו מזה ארבעה דורות. אבי המישפחה, אדם בעל גינונים של אציל שירד מנכסיו, תוהה מדוע עין הבריות צרה בהם. "אנחנו הרי טיפה של עצלות בים של חריצות. אנחנו רק מדגישים את חריצותם של האחרים".

בורביל מרוקן בשיטתיות את קופות הצדקה בכנסיות פאריס וטוען להגנתו: "זו איננה גניבה, זהו כסף שאנשים נתנו מרצונם לקדושים שנמצאים בשמים – והאנשים הלא יודעים זאת".

כדי למתן את הנימה החתרנית של הסרט מצאו המפיקים (?) לנכון לפרסם בתחילתו הבהרה מרגיעה בנוסח: "הדעות הדתיות והחברתיות המובעות בסרט מייצגות רק את גיבור הסרט". מוקי ממצה כל היבט אפשרי של הנושא. בורביל נאנח למראה פסל מוזנח של קדוש שקרנו בירידה. הוא מאבק את הפסל ומוסיף נרות ופרחים ואפילו ממלא את הקופה שליד בתרומות – בתור השקעה.

מוקי אינו משאיר אף רגע דל. כאן, ובסרטיו האחרים, השוטרים נושמים על צוואר העבריינים כבר ברגעים הראשונים. אויבו של פורק החוק האדוק הוא המפקח **קישרא (פראסיס בלאנש)** ממיחלק הכנסיות. מסייעים לו השוטרים האוויליים ביותר שנראו על המסך מאז שוטרי קיסטון.

הטיהור הגדול (1968) היא קומדיה המבוססת על עיקרון דומה והיא מלאה וגדושה בבדיחות מכל הרמות. את סימן הקריאה דרש מוקי להוסיף לשם הנדוש שקבעו אנשי חברת ההפצה גומונט.

הפעם בורביל הוא מורה בשם **סן־ז'וסט** (הצודק). הוא מודאג מן העובדה שתלמידיו מיתמכרים לטלוויזיה. בעזרת

ז'אן פייר מוקי ואנוק איימה בראשים מעבר לחומה (1958)

קומץ ידידים הוא מחליט להיאבק באנטנות הטלוויזיה. פראנסיס בלאנש, כאן, הוא **לופיק**, רופא שיניים נאלח. המשמעות האקטואלית של הסרט מופיעה במפתיע כאשר **לאוולט**, מנהל הטלוויזיה **(ז'אן פוארה)** מבטיח, בקול מהפנט, מקלט טלוויזיה צבעוני מדגם "טלפטיק" למי שימציא מידע על זהותם של משבשי השידורים.

בראש השוטרים עומד המפקח **ברביק (ז'אן קלוד רמולא)**מ־מיחלק הרדיו. זהו שחקן שמן וממושקף שהופיע בתפקידים קטנים, בסרטים קודמים של מוקי (בהמאמין המוזר הוא שוטר שאינו מוכן להתחפש לפני שיקבל העלאה במשכורת). במהלך המירדפים הוא איננו מאבד את קור רוחו ועם כל מיפגה בחקירה הוא מתחיל לשיר "מרינלה" בקולו הנמוך.

באותה שנה ביים **טריפו** את נשיקות גנובות, ובאחד הקטעים הוא מגלה את חיבתו למוקי בהומאז' להטיהור הגדול!. בשני הסרטים **מישל לונדסדייל** (מוקי היה הראשון שנתן ללונדס־דייל תפקיד ראשי, בסרט השלישי שביים סנובים (1961), הוא הבעל הנועץ את עיניו בכוס בהיחבא.

ב־1964 יצא סרט אחר בכיכובו של **בורביל**. מפיקי הסרט קצצו קטעים מתוכו וכפו עליו את השם הבהלה הגדולה. ב־1972 רכש מוקי בחזרה את זכויות ההפצה והוציא את הסרט לאור בגירסתו המלאה ובשמו המקורי עיר הפחד הטמיר.

סימון טריקא (בורביל) הוא מפקח־מישטרה לא־יוצלח. הוא מבלה את זמנו באיסוף כתובות שרושמים האסירים על קירות חדרי המעצר. באחד הימים מגיע תורו לזכות בתהילה – הוא יוצא לעיירה קטנה בצרפת בעקבות פושע מסוכן.

מוקי הקדיש תשומת לב לשורה ארוכה של דמויות מישנה, כמו צייר קאריקטורות זריז. הוא יודע לתת איפיון מיידי לכל דמות. טריקא מגיע אל העיירה וניתקל בסידרה ארוכה של דמויות מגוחכות: ראש העיר שואל "מהז" בתום כל מישפט. שוטר העיירה ממצמץ בשפתיו ומרבה להיסתרק. פרנקי (פראנסיס בלאנש) הוא סקרן תמהוני. וישנם גם טיפוסים נלעגים אחרים.

הבימאי **ז'ורז' פראנז'ו** חתום על הסרט ראשים מעבר לחומה (1958) אבל נהוג לראות גם סרט זה כסרט של מוקי. השם הצרפתי של הסרט הוא חלק מביטוי שמובנו המילולי – להטיח את הראש בקיר, והמקביל העברי שלו הוא לשבור את הראש. מוקי כתב את התסריט ואת הדיאלוגים והכין הוראות צילום מפורטות אבל המפיקים חששו להפקיד את מלאכת הבימוי בידי צעיר לא מנוסה. מוקי מספר:

● **"נאלצתי לבחוד בימאי ובחרתי באדם שהערכתי, שעשה עד אז סרטים קצרים, ושמו ז'ורז' פראנז'ו. ויתרתי על מקומי לטובתו ובה בשעה מסרתי לידיו את כל עבודות ההכנה שלי. הייתי אז בן 26 ונתתי הזדמנות לאדון בן 48. מכיון שלפני כן לא עשיתי שום דבר היתה הדיעה שהוא עשה הכל ומכיוון שהוא לא הכחיש זאת נעשקה ההכרה בתרומה האמנותית שלי לסרט".**

מבעד לדמותו של **פראנסואה ז'דאן** (ז'אן פייר מוקי) מותח הסרט ביקורת על שיטות הטיפול בחולי־רוח. הסרט נוגע בנושא שעלה בשנה האחרונה לכותרות העיתונים בישראל – אישפוז אנשים בניגוד לרצונם. מנהל המוסד **(פייר בראסר)** משוכנע שהחולים שלו, ברובם הגדול, אינם ניתנים לריפוי. לדבריו, המוסד נועד קודם כל להגן על החברה מפניהם.

סולו (1969) הוא סרט פעולה נוקשה ומריר. הסרט אמנם עוסק בספיחים של מרד־הסטודנטים בצרפת, במאי 1968, אבל שוב צצות בו השלכות עכשוויות: קבוצת טרור צירונית ובה ארבעה צעירים מחליטה לחסל אנשים העומדים בראש מוסדות החברה בארצם.

מוקי מופיע בסרט בתפקיד הראשי – לראשונה מאז ראשים מעבר לחומה. הוא מלגלג על הפאנאטיות התמימה המנחה את חברי הקבוצה: "אם תחסלו כמה נבלות יבואו נבלות אחרות ויתפסו את מקומם. האנשים לא יודו לכם. הם יסתגרו בבית עד שהמישטרה תתפוס אתכם ואז ייצאו לחופשת סופשבוע".

אפשר להניח שבזמנו היה זה סרט נועז מתוך השבחים שחלקו לו עיתוני הקולנוע ועיתוני השמאל בצרפת וכן על פי הסתייגותה של הצנזורה הצרפתית. הסרט הוגבל לבני 18 ומעלה: "על שום סצינות מרובות שבהן מוצגת אלימות, התנהגות בלתי מוסרית ופושעת של הגיבורים הצעירים בסרט. הסרט מתווה התנהגות בלתי חברתית העלולה להדיח אי אלו צעירים למעשים ניפשעים, מעשים שהסרט נותן להם ציזוק מסויים".

"תכופות, אנשים טוענים שאני ניהיליסט", אומר מוקי, "מפני שהם רואים אך ורק דברים שליליים בסרטים שלי. לאמיתו של דבר, אני מראה את הדברים השליליים הללו כדי להניא את האנשים לפעול".

סולו הוא סרט שצולם במהירות רבה ובתקציב נמוך (אנשי הצוות תרמו חלק משכרם). **"צריך לצלם סרטים במהירות כדי לשמור על הרעננות שלהם... גודאר ואנשי הגל החדש הראו את הצד הספונטאני והחיוני של סרט שמצלמים במהירות".**

הסיגנון המחוספס של הסרט (ושל סרטים אחרים של מוקי) הוא המחיר שמוקי משלם בעד שאיפתו לעצמאות רבה ככל היותר. מוקי יוזם את הסרטים שהוא מביים (הוא עשה רק סרט מוזמן אחד – הבורסה והחיים), כותב את התסריט המקורי או את העיבוד (אם התסריט מבוסס על ספר) מפיק את סרטיו ולעיתים גם משחק בהם ומפיץ אותם. בסרטים שעשה בשנים האחרונות הוא מישתתף גם בעריכה.

■ **אייל נגה**

כל הציטוטים בגוף המאמר הם מתוך ראיון עם ז'אן־פייר מוקי שהתפרסם ב־**LA REVUE DU CINEMA**
235, 1/70 PP 70–80, ANDRE CORNAND

ז'אן־פייר מוקי – פילמוגראפיה

1958 – LA TÊTE CONTRE LES MURS	ראשים מעבר לחומה
1959 – LES DRAGUEURS	להתחיל עם בחורות
1960 – UN COUPLE	זוג
1961 – SNOBS	סנובים
1962 – LES VIERGES	הבתולות
1963 – UN DRÔLE DE PAROISSIEN	המאמין המוזר
1964 – LA GRANDE FROUSSE	הבהלה הגדולה
(LA CITÉ DE L'INDICIBLE PEUR)	עיר הפחד הטמיר
1965 – LA BOURSE ET LA VIE	הבורסה והחיים
1966 – LES COMPAGNONS DE LA MARGUERITE	חבורת המרגנית
1968 – LA GRANDE LESSIVE(!)	הטיהור הגדול(!)
1969 – SOLO	סולו
L'ETALON	סוס הרבעה
1971 – L'ALBATROS	(ה)אלבטרוס
1972 – CHUT!	אף מילה!
1973 – L'OMBRE D'UNE CHANCE	צל של סיכוי
UN LINCEUL N'A PAS DE POCHES	בתכריכים אין כיסים
1974 – L'IBIS ROUGE	המגלן האדום
1977 – LE ROI DES BRICOLEURS	מלך הערמומים
1978 – LE TÉMOIN	העד
1979 – LE PIÈGE À CONS	מלכודת למטומטמים
1981 – LITAN	ליטן

פטר ליליאנטל – שיעורים בהיסטוריה

כאשר ביקר פטר ליליאנטל בישראל, התכוון למצוא אתרי צילום מתאימים לסרטו דויד. בינתיים כבר הוצג הסרט בפסטיבל הסרטים ברלין, (לפני שלוש שנים), ואף זכה שם לפרס הגדול, אבל הסצינה שצולמה בארץ לא הופיעה בו, בסופו של דבר, ההיכרות עם ליליאנטל, בביקור שעבר, היתה קצרה, יחסית, ושובו לישראל, הפעם עם דויד שלא מצא עד עתה שום הפצה מסחרית בארץ, היא היזמנות נוספת להכיר יוצר קולנוע גרמני חדש, בעל סיגנון אישי ויוצא־דופן.

פטר ליליאנטל, בן למישפחה יהודית וקרוב־משפחה של חלוץ־התעופה אוטו ליליאנטל, נולד בברלין, לפני 53 שנים. אביו היה תפאורן בתיאטרון, אבל פטר התייתם בגיל צעיר, וכאשר היה בן 10 החליטה אמו האלמנה לא להמתין יותר ולא להעתר לתחינות הסב: היא לקחה את בנה ונימלטה עמו מגר־מניה הנאצית למונטיווידאו, שבאורגוואי. עיסוקו הראשון של פטר, כאדם מבוגר, היה כפקיד בנק. את קשריו עם האר־מנות השביעית החל באירגון מועדון לסרט הטוב במונטווידי־או. בגיל 25 שב לגרמניה, שם זכה למילגת לימודים בבית ספר לאמנויות הבמה בברלין. הוא למד גם ציור ועיצוב, ומאוחר יותר השתלם בצילום אקספרימנטאלי, בתמונות ובסרטים.

במשך שנים סיפק סרטי טלוויזיה, ובמקביל, כתב תסרי־טים, ביניהם לכמה מן הבימאים המפורסמים של התקופה (רצח ברחוב בטהובן של **סמואל פולר**, החבר האמריקאי של **וים ונדרס**).

סרטו הראשון שנועד לבתי־קולנוע, מאלאטסטה, נשא רמ־זים ברורים לעמדתו של ליליאנטל ולנושאים שעתידים לעניין אותו בהמשך עבודתו. גיבורו הוא אנארכיסט מפורסם, **אנרי־קו מאלאטסטה** שחי בתחילת המאה, ודרך קורותיו התחילה להסתנן, בצורה ברורה, עמדתו הפוליטית של הבימאי, השקפותיו על מישטרים במערב־אירופה והצורך שהיא רואה לשנותם מן היסוד.

מעבר לתודעה הפוליטית החזקה שבאה לידי ביטוי בכל סרטיו, יש בהם גם ניסיון כן ואמיתי לרדת לשורש הבעיות המעיקות היום על העולם המערבי ועל יחסיו עם ארצות מתפתחות. כמי שבילה שנים ארוכות בדרום־אמריקה, וקרוב לאורח המחשבה והאקלים החברתי באיזור זה, הקדיש ליליא־נטל כמה מסרטיו (כמו לה וויקטוריה ושקט שורר במדינה) למת־רחש שם, כאשר הוא משתדל לאזן את הגישה אל הפרט ומאו־וייו האישיים, עם המחאה הפוליטית החריפה. שקט שורר במ־דינה הוא דוגמה בוטה לכך, סרט המתרחש לכאורה במדינה דמיונית, אם כי הכוונה הברורה היא לצ'ילי שלאחר מפלת איינדה, שבה המישטר הרודני חונק בכוח הזרוע כל זיק של תנועה עממית. חריף עוד יותר הוא סרטו האחרון, ההתקומ־מות, העוסק בצורה גלויה במרד הסאנדיניסטי בניקאראגואה (הסרט העלילתי הראשון שעושה זאת), כאשר הצילומים נערכו בניקאראגואה עצמה.

בשני הסרטים הללו ניתן להבחין באיכות אחרת, שליליא־נטל מנסה להפיח בסרטיו. הוא משתדל להשתמש בשחקנים אלמונים, לעיתים קרובות באנשים שאינם שחקנים כלל, והוא מצלם ועורך את סרטיו כך שיעשו רושם של סרטי תעודה. כלומר – גם איכות התמונה, גם תנועות המצלמה, וגם המי־שחק של המשתתפים שבעצם אינו מישחק אלא תגובות של

טורסטן הנטיס (כדויד הילד) בסרטו של פטר לילינטאל דויד (1978)

הרוי פרישר (כדוד המבוגר) בסרטו של פטר לילינטאל דוד (1978)

אנשים לא־מאומנים לפני מצלמה, יוצרים את האשליה של לכידת סצינות מן המציאות בשעת התרחשותן. בכך שואף ליליאנטל להקנות לסרטיו מידה גדולה ככל האפשר של אותנטיות, לשחרר אותם מצורת "ההצגה המבויימת" וליצור דרכם קשר בלתי־אמצעי עם הצופים.

המורה הופר מציג פן אחר של ליליאנטל, כמי שחוזר אחורנית, להיסטוריה של גרמניה כדי ללמוד ממנה שיעור מאלף לגבי ההווה. המורה הופר הוא מלמד כפרי, המגיע לכפר מרוחק, בסוף המאה הקודמת, ומנסה להרביץ תורה לדרדקים ולאבותיהם גם יחד. בעזרת הכומר המקומי, הוא בונה בית־ספר תחת הצריף שבו נהגו ללמוד הילדים קודם לכן, אבל כאשר הוא מנסה לשכנע את האיכרים למחות נגד תנאי המחיה המחפירים שלהם, הוא מעורר נגדו את זעם האדונים. אלה מתנקמים באריסיהם, והאריסים רואים כמובן במורה את האשם העיקרי, הורסים את בית־ספרו ומגרשים אותו מן הכפר. לא קשה להבין את הלקח: הניצול והדיכוי חדרו עמוק כל כך עד שאין בכוחו של דור אחד לשנות את פני הדברים.

סרטו של ליליאנטל הנוגע לישראלים יותר מכל סרט אחר שעשה עד היום הוא דויד; סיפורו של נער יהודי, בן של רב, המסתתר בגרמניה הנאצית מפני הקלגסים, עד שהוא מצליח בדרך לא דרך, למצוא את ההזדמנות לעלות לישראל. הסרט משקף את השואה הנאצית לא בתמונות מזעזעות של מחנות־ריכוז ומישרפות, אלא דווקא באימה היומיומית של הרחוב, בפחד השולט באנשים – גם באותם שאינם שונאי יהודים מובהקים בהשפלה ובעלבון שהיו מנת חלקם של כל האזרחים ההגונים. עם זאת, ליליאנטל אינו חוסך שבטו גם מן הקהילה היהודית, שרבים בתוכה סירבו להאמין שאכן השואה היא על סף ביתם, ומשום כך איחרו להציל את נפשם. הסרט מצייר תמונה שאין נוהגים לראותה בדרך כלל – תמונת חיים בתוך גרמניה הנאצית, מנקודת ראותו של נער יהודי, המסתתר כשהוא יכול, עובד בחשאי כדי שלא יגווע ברעב ומנסה, בזהירות, להישען על כל מכר, רע או חבר, רק לאחר שהבטיח מראש כי אימת השלטון לא הפכה את המישענת למישענת קנה רצוץ.

פטר ליליאנטל יבקר בחודש מאי בסינמטקים ויציג את הסרטים הבאים:
שקט שורר במדינה, המורה הופר, ההתקוממות, דויד.

מלומיאר ועד ימינו - פרק ד'

אוואנטגארד וסוריאליזם

עוד בטרם מלאו לו 25 שנים, כשהוא עדיין מדהה בין האפשרויות השונות להתפתחות ומנסה לגבש לעצמו שפה מוגדרת, בעזרתם של גאונים כמו **גריפית, אייזנשטיין, צ'אפלין או מורנאו**. כבר זכה הקולנוע ל"מהפכה" הראשונה שלו. ואכן, תחת הכותרת הכוללנית של **אוואנטגארד וסוריאליזם** נהוג לכלול אוסף שלם של תופעות מורכבות שפרחו בקולנוע האירופי בשנות ה־20 של המאה שלנו.

אם התקוממות המוקדמת כל כך, נגד מסורת שלא היתה בעצם בנימצא, נראית תמוהה במבט ראשון, אפשר למצוא לה הסברים רבים ושונים.

● **ראשית**, יש במהפכה הזאת השתקפות של אירועים שסחפו את העולם האמנותי כולו באותה התקופה. שנות ה־20 היוו קרקע פוריה לתנועות של התמרדות מכל הסוגים, נגד מסורת אמנותית ישנה ומושרשת. **הסוריאליזם, הדאדאיזם, הפוטוריזם, הקוביזם, האקספרסיוניזם**, כל אלה מצאו ביטוי בשירה ובתיאטרון, בציור ובפיסול. המוסיקה הסריאלית והאטונאלית זיעזעה את אולמות הקונצרטים, ונידמה היה שעם כל גשם חדש, צצות עוד כמה פטריות אוואנגארדיות המניפות דגלים חדשים ושונים. מובן שהקולנוע, למרות גילו הצעיר, לא יכול היה שלא להידבק מן המתרחש סביבו.

● **שנית**, רבים מן הפועלים להפיכת המוסכמות בספרות ובאמנויות הפלאסטיות, ראו את הקולנוע כשדה ניסוי אידיאלי, אפשרות להמשך ופיתוח שפת הביטוי שלהם באמצעים חדשים. סופרים ואנשי תיאטרון כמו **ז'אן קוקטו ואנטונן ארטו**, ציירים כמו **סאלוואדור דאלי ופרנאן לג'ה, מאן ריי והאנס ריכטר**, תפאורנים כמו **הרמן רוהריג והרמן וארם**, הם רק כמה מן האמנים המפורסמים יותר שהתנפלו על הקולנוע כמוצא שלל רב.

● **שלישית** – דווקא המצב שבו היה נתון הקולנוע באותה תקופה, מצב של טרום־גיבוש וחיפוש אחרי אמצעי ההבעה המתאימים לו ביותר, איפשר פתיחות רבה מן הרגיל לכל מיני רעיונות חדשים ופרועים. הנוסחאות הקבועות שהיו קיימות, באותה התקופה, נגעו למעשה אך ורק לסרטים המסחריים, שתכנם ומהותם לא סיפק כלל כל מי שרצה לראות בקולנוע יותר מאמצעי בידור המוני.

הבסיס המשותף לכל מי שפעל במיסגרת האוואנטגארד הקולנועי באותה התקופה, היה החיפוש אחרי השפה האמיתית של הקולנוע, כשכל אחד סבר שבידו התשובה האמיתית הנכונה והיחידה.

● **מה הוא הקולנוע?** מה הוא צריך להיות, מה הוא צריך להביע וכיצד? האם זאת אמנות של הסיפורת, אמנות הקיימת בתוך הזמן או במרחב? מה הם הכללים שבהם ניתן להשתמש כדי ליצור שפה קולנועית טהורה?

התשובות, כלומר, הסרטים, לא איחרו להופיע, שונים ומשונים, תלויים בארץ המוצא של המשיבים, במזגם, בהשקפותיהם הסוציאליות ובגישתם הכללית לאמנות.

צרפת שימשה לפחות בשלביו הראשונים, קרקע פוריה לכל התיאוריות הללו, גם כאשר הוגיהן באו מארצות אחרות. החלוצים הראשונים בכיוון הזה הם האיטלקי **ריצ'יוטו קאנודו**, והצרפתים **לואי דלוק, ז'אן אפשטיין וג'רמן דילאק**. קאנודו, שלמעשה לא עשה סרטים, הניח את היסודות לדרכי המחשבה של שלושת האחרים, בשני פרסומיו, מניפסט שבע האמנויות והאסתטיקה של האמנות השביעית.

את העקרונות הראשונים, שעליהם התבסס קאנודו, ודלוק פיתח אותם בסרטיו המעטים ובכתביו הרבים, אפשר למצוא שוב, אחר־כך, בסרטי אפשטיין ובמיוחד ג'רמן דילאק, המדבר־ים על האופי החזותי בעיקרו של הקולנוע. לגביהם, סרט הוא בראש וראשונה **תמונה, מוסיקה לעיניים, סימפוניה חזותית, קצב, פיוט בתנועה**, וכדומה. אל לו לסרט להיות סיפור או להידמות לתיאטרון; עליו להיות מיקסם אבסטראקטי מושלם שנועד לנצל את האוצר הבלום באינסטינקטים של האדם. הוא צריך להיות יצירה מוסיקלית לעיניים. הסוריאליזם מחדיר לקולנוע את השקפות העולם של הפסיכואנאליזה. הסרטים הם הפלגות חלומיות טהורות, המודרכות על ידי דחפים פנימיים ניסתרים. אין שום צורך בהגיון או במישמעת, בתהליך של הצמדת תמונה לתמונה, כי ההזיות אינן אלא סמלים חזותיים למתרחש בית־הכרה.

החלום, הסיוט, הטירוף, ההומור האבסורדי והגרוטסקי, הפארסה, החזרות המיכאניות, האלימות, חוסר ההגיון וההלם החזותי, הם מרכיבים משותפים הסרטים אלה שקשה - אולי אף בלתי אפשרי - לתאר במילים, מאחר ומדובר בסידרה של מעמדים שהמשכיותם קיימת, לכאורה, רק במישור התת־הכרתי. הקונכיה והכומר של **ג'רמן דילאק**, אנטראקט של **רנה קלר**, הכלב האנדאלוזיותור הזהב של **בוניואל** (הראשון

בהשתתפות פעילה, השני בהשתתפות סבילה של **סאלוואדור דאלי**), הבלט המיכאניש **פרנאן לג'ה**, מנצלים כולם, כל אחד לפי דרכו, את עוצמת ההלם החזותי של תמונות בלתי־מציאותיות במבט ראשון.

עם זאת, אפשר כבר להבחין באישיות המיוחדת של כל אחד מן היוצרים הללו. אצל **רנה קלר**, בולט **ההומור** המנצל את ההמצאות המיכאניות שמאפשר הקולנוע, ואת **הפעולה האבסורדית** (גמל רתום לעגלת מתים, לוויה שהופכת למירדף מטורף נוסח הקומדיה האילמת באמריקה). **לואיס בוניואל** מצטיין בנטייתו **לארוטיקה ולאלימות** (הערן המבותרת בתער, הצעיר המלטף שדיים של אשה, פגר של חמור על פסנתר) וכבר אז חשים בסלידתו מן המימסד של הכנסיה. **ז'אן קוקטו** (דמו של משורר) הופך את המסך למרחב האידיאלי שעליו נפרשים **חלומות פאנטאסטיים והזיות דימיוניות**.

ההמשך עתיד היה להוכיח שאכן תכונות אלה זכו לאפיין את הבימאים. **ההומור האבסורדי והבלט החזותי** מופיעים שוב ושוב בסרטיו הקלאסיים של רנה קלר פאריס הישנה וכובע קש איטלקי (לפי מחזה של **לאביש**), או לאחר שהחל לעשות סרטים מדברים, **בהמיליון** (סרטו המפורסם ביותר בשנות ה־30). **סאלוואדור דאלי**, שנים רבות אחרי שיתוף הפעולה שלו עם בוניואל, הכין את סצינות הסיוט המפורסמות מתוך עולם השיכחהשל **היצ'קוק**, לפי מיטב מסורת הסוריאליזם (זה התכשיט שהסרט עסק בפסיכואנאליזה וחדירה לתת־ההכרה). **המחאה החברתית החריפה, המבט האכזרי וחסר הפשרות, והגישה המפוכחת** שימשו בידי **ז'אן ויגו**, בימאי גאון שלא השתייך לסוריאליסטים במלוא מובן המילה, כאמצעים חיוניים ומקורות השראה לסרטים כמו אפס בהתנהגות ובקשר לניס.

לצד אלה שדיברו על אבסטראקטיות אבל בדרך כלשהי מצאו את הפשרה עם מידה מסוימת של ריאליזם, היו כאלה שהלכו בדרכם עד הסוף והגיעו לידי ביטויים טהורים של **גראפיקה מתנועעת**. סרטיה האחרונים של **ג'רמן דילאק** (ערבסקות, נושא ווראיציות, תקליט 1972), יצירותיו של הגרמני **האנס ריכטר**(כסף, פלדה, קצב 21, 23, 25)(51) סרטי **ויקינג אגלינג**(סימפוניה אלכסונית, סימפוניה אופקית), ועבודותיו של **מן ריי**, מהווים את שיאי האבסטראקט של האוואנטגארד.

אם הסרט צריך להיות "מוסיקה חזותית" טהורה, ללא תסריט, סיפור, שחקנים, תיפאורה וכ"ו, אז יכול המסך לשמש מרחב אידיאלי ל**פאנטאסיות גראפיות דימיוניות**. סרטיהם של **ריכטר, אגלינג, דילאק** או **ריי**, הם מעין ציורים קינטיים, **יצירות פלאסטיות בתנועה** המנצלים משחקי קוים, צורות, חפצים וצבעים, אורות וצללים, בקונצרט חזותי מהמם. נסיונות אלה הנשענים על דימיון חזותי טהור, הכפוף יותר מכל לחוקים של הרמוניה מוסיקלית, עתידים להפוך, 50 שנה לאחר מכן, לאבני היסוד של האנימציה המודרנית. הקנדי **נורמאן מקלארן** ניראה כיורשם הישיר של אמנים אלה, ועבודותיו הם המשך ישיר ומתוחכם יותר של הדברים שהם ניסו להשיג.

האוואנטגארד, ככל תנועה קיצונית באפייה, לא האריכה ימים יותר מעשר שנים. הנסיגה לתוך אבסטראקט ותת־הכרה, בחלום ובאבסורד, לא החזיקה מעמד לאורך זמן ובהסיס הריאליסטי, יוצא בסופו של דבר, כאשר ידו על העליונה. אולם החידושים של האוואנטגארד עתידים לפתוח בפני המיסגרות הקונבנציונאליות יותר אופקים חדשים, ולהפנות את תשומת הלב לכלל האפשרויות של הפעלת רגישויות הצופה, דרכם עובר המסר מן האמן לקהל.

■ **פטר ראדו**

השיטה שמאחורי השיטה/על לי שטראסברג, איליה קאזאן ואולפן השחקנים

התיאטרון האמריקאי של שנות ה־40 וגם הקולנוע של אותה התקופה העריצו את סיגנון המישחק הבריטי. האסכולה הבריטית שאפה ליצור חיקוי מושלם של ההתנהגות האנושית על ידי סיגול התנועות והג'סטות האפייניות למצבים פסיכולוגיים שונים. שחקן מושלם היה זה שהצליח לחקות בשלמות את תנועות הגוף, את סיגנון הדיבור ואת המימיקה המוכתבים על ידי התפקיד הדראמטי, למצבים נפשיים שונים. השחקנים ניסו לשחק את הצורה החיצונית של התופעה, לא דרשו מהם להיכנס למצבי הרוח הפסיכולוגיים של הדמות ודי היה אם עשו "הצגה טובה" של הסצינה.

היה זה הבימאי **איליה קאזאן**, שבשנת 1947 (לאחר שניסגר הגרוף תיאטר שהקים בזמנו עם מדריכיו **לי שטראסברג** ו**האולד קלורמן**, הגה את רעיון האולפן לשחקנים **ACTORS STUDIO** שבו התכוון ללמד שחקנים צירים שיטת מישחק המנוגדת לאסכולה הבריטית, שניקראה **שיטת סטאניסלאבסקי**. זאת על שם הבימאי הרוסי המהולל **קונסטאנטין סטאניסלאבסקי**, שניסה למצוא ניסוח מתאים לתלמידים למשחק, כדי שיוכלו ללמוד מניסיון העבר של שחקנים דגולים, אשר פרשו מן הבימה.

קאזאן ראה בשחקן, כמו סטאניסלאבסקי לפניו, את עמוד התווך של התיאטרון. בהיותו שחקן לשעבר, הבין את הצרכים הנפשיים והטכניים של הצעירים שבאו אליו מכל פינות ארצות הברית, ויחד עם **בוב לואיס**, פתח בצינעה שתי כיתות, בהן יכלו התלמידים לתרגל את שיטת סטאניסלאבסקי.

קאזאן לימד באולפן את מה שלמד אצל שטראסברג. וכך קרה שעוד בטרם התחיל לי שטראסברג להורות באולפן, כבר היתה רוחו מרחפת שם. כעשר שנים פעל האולפן בניהולו של קאזאן ובין השחקנים שבאו אליו, היו **מארלון בראנדו, ג'יימס דין, שלי וינטרס, אנתוני קווין** ורבים אחרים. באמצע שנות ה־50 שיגשגה הקאריירה הקולנועית של קאזאן וזמנו הצטמצם. הוא החליט להעביר את המלאכה למי שהיה מורו ורבו, שטראסברג. תחילה, סירב שטראסברג לקבל על עצמו את תפקיד המורה, אולם לאחר שהצטרף לאולפן השחקנים, טבע בו חותם בל־יימחה. למרבה הפלא, שמו של האולפן מזוהה יותר עם שטראסברג מאשר עם קאזאן, שהיה מייסדו ומקימו. זה האחרון – צימצם את נוכחותו באולפן ולבסוף, פרש לחלוטין.

השיטה הרוסית תאמה את האופי האמריקאי יותר מאשר השיטה הבריטית ובוודאי יותר מאשר השיטה הברכטיאנית, של ניכור, שהחלה לקנות לה מהלכים בחוגים רחבים של התיאטרון בעולם כולו. באולפן למדו השחקנים שלב אחרי שלב, פיתוח החושים, פיתוח הדימיון, פיתוח הספונטאניות, פיתוח יכולתו הפיסית של השחקן ומעל לכל – היכולת לחדור לעומק האמוציונאלי של השחקן עצמו על מנת לדלות משם את הרגשות המורכבים הדרושים ליצירת דמות אמינה. לא עוד "חיקוי" של מצבי־נפש, אלא יצירתם מחדש על הבמה ערב ערב. השחקן נתבע להפיק מעצמו הרבה יותר אנרגיה פיסית ונפשית מאשר נדרש בעבר. כל הצגה היתה בבחינת "תחיה מחודשת" שמצצה את השחקן עד לשד עצמותיו. במקום חיקוי באה חקירה וחדירה לפרטים. הריאליזם דחק את רגלי המוסכמות התיאטרליות ושחקני השיטה התבקשו ליצור קשר עם תת־התודעה שלהם בטכניקות משוכללות שהדהימו בתוצאות שלהן הן את השחקנים עצמם והן את קהל הצופים בתיאטרון ובקולנוע. מאחר והשחקן תבע מעצמו חוויה מעמיקה הוא העביר חוויה זו גם לצופה.

הרבה ניכתב על "השיטה" – והרבה עוד ייכתב, ואין במסגרת מאמר זה אפשרות להיכנס להבדלים ולחידושים שהכניסו קאזאן ושטראסברג בשיטתו של סטאניסלאבסקי. אפשר רק

איך חוגגים אנשים שמבינים?

פותחים במונפורט

QUALITY STOCK GUARANTEE

MONFORT

לאנשי היין

וימר יעקבסון טמיר

ג'יימס דין ומארלון בראנדו בתמונה נדירה מתוך סרט תעודי על ג'יימס דין

לומר, כי גם לשיטה עצמה קרה מה שקורה בדרך כלל לתנועות חדשניות ומהפכניות: היא הפכה ל"סיגנון טכני" ותוך זמן קצר, היתה לסמל מיסחרי שניתן לחקותו. וכך קרה הפאראדוכס, שבמקום לחקות את המציאות החלו שחקנים פחות מוכשרים לחקות את סיגנון המישחק ואת סימני ההיכר החיצוניים של הבולטים מבין שחקני השיטה ובעיקר את סיגנון משחקו של בראנדו. כמעט בין־לילה קמו עשרות שחקנים צעירים שהחלו למלמל שורות, בניגוד להיגיון הפנימי של התחביר, לעשות ג'סטות ותנועות, שאינן בסינכרון מדוייק עם תוכן הסצינה, להדגיש משפטים במקומות הבלתי צפויים – ובדרך כלל בניגוד למשמעות המילים.

לאחר גל החיקויים בא גל הפארודיות. במחזות ובסרטים החלו שחקנים "לחקות את מארלון בראנדו" ובדרך כלל בהצלחה מרובה. הקהל שהכיר היטב את המקור, צחק ונהנה כשמישהו היה מאנפף לתוך השרוול או זועק בסגנון הזעקה המפורסמת של בראנדו בסרט חשמלית ושמה תשוקה: "סטלה"!!!

קיצונית יותר היתה התגובה על הופעתו של **ג'יימס דין** שחקן צעיר ומוכשר זה, שהוא אולי המוצר הבולט ביותר של סיגנון "אולפן השחקנים" יצר שורה ארוכה של דפוסי התנהגות, קצב דיבור ותנועות עצבניות שאותם למד באולפן. סימנים חיצוניים אלה השפיעו לא רק על שחקנים צעירים אחרים אלא על מיליוני צעירים בעולם כולו. בעקבות מותו הטראגי בתאונת מכונית בשנת 1955, לאחר שסיים שלושה סרטים בלבד, קמה בעולם כולו תנועה היסטרית של צעירים שסגדו ל"פולחן ג'יימס דין" ובעיקר הזדהו עם הדמות שעיצב בסרט מרד הנעורים. מותו בטרם עת יצר זיקת גומלין עם הדמות שהופיעה על הבד וצעירים מגיל שלוש עשרה עד עשרים החלו להתלבש כמוהו, לדבר כמוהו ולהתנועע כמוהו. מי ששוטט בארצות־הברית או באירופה בסוף שנות ה־50 יכול היה להיווכח במו עיניו כי "כל העולם במה". רבבות של בני נוער עישנו סיגריות, התנועעו ודיברו כאילו היו "תלמידי השיטה". מעולם לא היו למורה לדראמה, תלמידים כה מרובים כפי שהיו ל"אולפן השחקנים" בתקופת השיא של מה שכונה "פולחן ג'יימס דין".

סכנה אחרת שארבה לשיטה היתה ההדגשה של הטכניקה. קאזאן עצמו פיתח שורה ארוכה של "מישחקים" או "טכניקות" שמטרתם "להיכנס לתפקיד". האמריקאים אוהבים מאד כללים שימושיים, המחליפים את הצורך להתעמק ולמצוא פתרונות מקוריים. מילת המפתח בשיעורים של קאזאן ושטראסברג היתה "לרצות". המורה שאל את התלמיד כמה שאלות כמו **"לשם מה אתה על הבמה?" "מה אתה בעצם רוצה?" "כיצד אתה רוצה להשיג זאת?"**. על מנת לתת את התשובה ההולמת לשאלות אלה היתה השיטה מספקת לשחקן "תחבולות" שונות. חלק מן השחקנים אימץ לעצמו את התחבולות, והמשיך כאילו הן העיקר. לפחות בקולנוע היתה ל"אולפן השחקנים" השפעה מכרעת. האולפן ניסה להעביר את הדגש מן המילה הכתובה בטכסט לסך־הכל של האירוע הבימתי: התנועות, האביזרים, המימיקה, האינטוניציה, וכו'. כל אלה דחקו את המילה המדוברת ונטלו ממנה את הבכורה. בין הבימאים שאפשר לומר כי הם חסידי השיטה בולטים מרטין ריט. מייקל גורדון, סידני לומט וארתור פן. בין תלמידי האולפן בולטים, לבד מבראנדו ודין, **ג'ון קאסאווטס, ג'ון גארפילד, ג'יי ל. קוב, פול ניומאן** (שהושפע בראשית דרכו השפעה מוחצת מסיגנון מישחקו של בראנדו) **וואן הפלין, לותר אדלר, קארל מאלדן, רוד שטייגר, ג'ואן וודוורד, ג'וואן פליט, מרילין מונרו, מורין סטייפלטון, ג'ולי הריס, אווה מארי סיינט, שלי וינטרס, קארול בייקר, אלי וואלאך,** וכן **סוזאן שטראסברג** בתו של **לי שטראסברג**. גם **אנטוני פרקינס, לי רמיק, ובארברה בל גאדס** נטלו שיעורים באולפן.

תופעה מעניינת היא הקשר המוזר והמרתק שנוצר בין "אולפן השחקנים" להופעתם של מחזאים צעירים דאז. קאזאן היה אחד הראשונים שגילו את **ארתור מילר**, ומחזהו כולם היו בני סלל את הדרך להתפתחותו של מחזאי זה, אבל יותר מכל הצטיין שיתוף הפעולה שבין קאזאן **לטנסי ויליאמס**. דומה כאילו לא נוצר אולפן השחקנים אלא לעצב שחקנים שיוכלו להתמודד עם העומק הנפשי והתהומי בדמויותיו של ויליאמס. זאת ועוד, סיגנון המישחק ואופי הכתיבה של מוצרי "השיטה" השפיעו השפעה מכרעת על "הצעירים הזועמים" של בריטניה. אין לתאר את הופעתם של **ג'ון אוסבורן** וחבריו ללא השפעתם המכרעת של הצגות וסרטי שחקני השיטה בארה"ב. וכך הזינה שיטה אמנותית של מישחק סיגנון כתיבה חדש בתיאטרון ולקולנוע.

מותו של לי שטראסברג, חותם תקופה מפוארת בתיאטרון ובקולנוע האמריקאי – תקופה שהשפיעה רוב תנובה על אמנות התיאטרון והקולנוע.

■ **דויד גרינברג**

חודש מאי 1982
תשע שנים לסינמטק

נושאי החודש

- **חגיגות תל־אביב – הקרנות מיוחדות (1)**
- **אולפן השחקנים על בד הקולנוע (2)**
- **מסרטי פטר ליליאנטל (3)**
- **מסרטי ז'אן־פייר מוקי (4)**
- **מלומיאר ועד ימינו (5)**
- **הקרנות מיוחדות (6)**
- **סרטים לכל המשפחה (7)**

הקרנות מיוחדות

10.5 – **יום שני**
21.30 – **קח 10.000 פראנק והסתלק** – מחמוד זאמורי (אלג'יר)
11.5 – **יום שלישי**
21.30 – **היא רוקדת לבד** רוברט דורנהלם (אוסטריה, ארה"ב)
12.5 – **יום רביעי**
19.00 – **בונגו מן** – סטיבן פול (ג'מאיקה)
21.30 – **באבילון** – פרנקו רוסו (אנגליה)
13.5 – **יום חמישי**
22.00 – **THE HARDER THEY COME** – פרי הנזל (ג'מאיקה)
15.5 – **מוצ"ש**
18.30 – **סרטי אמנות** – ז'אן־מארי דרו
20.00 – **מסע השחקנים** – תיאו אנגלופולוס

פרטים מלאים על הסרטים, בתוך התוכניה.

סינמטק תל־אביב – חודש מאי 1982

1.5 **מוצ"ש**

19.30 **המסתורין של קספר האוזר** (גרמניה 1974) (3)
JEDER FUR SICH UND GOTT GEGEN ALLE
Werner Herzog
בימאי: ורנר הרצוג
שחקנים: ברונו ס., ואלטר לאנדגסט, גלוריה דיר.
בסגנונו המיוחד ובאוירה המאפיינת את סרטיו האחרים, מעלה הרצוג ("אגירה זעם האלים") את ספורו של קאספר האוזר, עלם מסתורי שהתגלה ב־1828 בככר העיר נירנברג ובידיו מכתב המופנה אל מפקד הפרשים. הנער שבילה את כל ימיו במרתף, מנותק לחלוטין מן הציוויליזציה הפך מוקד להתענינות צבורית. (110 דקות).

21.30 **יד שמאל הנוקמת** (ארה"ב 1958
THE LEFT HANDEDDGUN
Arthur Penn
בימאי: ארתור פן
שחקנים: פול ניומן, ג'ן דהנר, ליטה מילאן מעדבון פסיכולוגי מעולה שגיבורי, בילי הנער, יוצא לנקום באדבעה פושעים שגרמו למותו של ידידו הטוב. ע"פ מחזה הטלויזיה שכתב גור וידאל מתגלה בילי הנער, אחד המיתוסים הגדולים של המערב, כנער מתבגר ונבון שהאלימות שלו נובעת מרצונו להשליט את כלליו על סביבתו. אחד מתפקידיו המוקדמים הטובים ביותר של פול ניומן. (102 דקות).

2.5 **יום ראשון**

19.00 **הרחק מן ההמון הסוער** (בריטניה 1967) (6)
FAR FROM THE MADDING CROWD
John Schlesinger
בימאי: ג'ון שלזינגר
שחקנים: ג'ולי כריסטי, אלן בייטס, טרנס סטמפ, פיטר פינץ'. עבוד קפדני לרומן המלודראמטי והמדכא מאת תומס הרדי, גדול הסופרים הויקטוריאנים, המצולם על רקע איזוריה הכפריים של אנגליה. ספורה של בחורה המתאהבת בשלושה גברים בזה אחר זה וחוזרת לבסוף אל מאהבה הראשון. (168 דקות).

21.45 **סולו** (צרפת 1969) (4)
SOLO
Jean-Pierre Mocky
בימאי: ז'אן־פייר מוקי
שחקנים: ז'אן־פייר מוקי. בהשראת המאורעות בפריס 1968, מתאר מוקי מחתרת אנרכיסטית המאימת לטאטא באלימות את הבורגנות, מוצצת לשד העמלים. סדט מתח חריג ומדהים בנוסח ה"פילם נואר" ובמרכזו גבר בודד הנקלע בעל כורחו לאירועים סביבו. (90 דקות).

3.5 **יום שני**

19.00 **האזרח קיין** (ארה"ב 1940) (6)
CITIZEN KANE
Orson welles
בימאי: אורסון וולס
שחקנים: אורסון וולס, ג'וזף קוטן, ריי קולינס, אגנס מורהד. ספורו של איל עיתונות הנחשף תוך כדי חקירה עיתונאית מקיפה. וולס משתמש בכל האמצעים הטכניים שעמדו אז לרשות הקולנוע. ההישגים הטכניים מתמזגים היטב עם המבנה העלילתי המהפכני של הסדט. העלילה מורכבת משורת סיפורים חופפים בחלקם ונפרדים בחלקם האחד. "הסדט הטוב ביותר בכל הזמנים. שלם מבחינה פסיכולוגית, סוציאלית, דרמטית, פיוטית וקומית. הצגה של עצמת הכח והתקפה עליו... פיוט על ההזדקנות, הבדידות, האישיות החריגה של גאון או מפלצת" (פרנסואה טריפו). (119 דקות). עותק חדש, מתורגם לעברית.

21.30 **אלימות בשכונות העוני** (ארה"ב 1957) (2)
SOMEBODY UP THERE LIKES ME
בימאי: רוברט וייז Robert Wise
שחקנים: פול ניומן, פייר אנג'לי, אברט סלון, סטיב מקוין. ביוגרפיה קולנועית של רוקי גראציאנו שעלה מאשפתות אל פסגת עולם האיגרוף ומעבריין צעיר, חסר תקוה הפך סמל ומוקד הערצה. תוך תיאור אמין מאד של שכונת העוני המשמשת רקע לחלק נכבד מן העלילה וצלום מצוין (ג'וזף רוטנברג – שחור־לבן) שאינו מניח לסדט לגלוש למלודרמטיות מיותרת, חוזר וייז לעולם האיגרוף בו עסק בסדט "המתאגרף" – 1949. (113 דקות).

4.5 יום שלישי
17:00 **ליצן החצר** (ארה"ב 1955) (7)
THE COURT JESTER
בימאים: נורמן פנמה, מלוין פראנק Norman Panama, Melvin Frank
שחקנים: דני קיי, אנג'לה לאנסבורי, בזיל ראתבון. קומדיה מוסיקלית על חבורה של שודדי יער המסתירים את יורש העצר הבריטי מפני מלך עריץ שהשתלט שלא כחוק על כס המלוכה. (102 דקות).

19:00 **שקט שורר במדינה** (גרמניה 1975) (3)
ES HERRSCHT RUHE IM LAND
בימאי: פיטר ליליינתאל Peter Lilienthal
שחקנים: שארל ואל, מריו פארדו, אדוארדו דוארן. סרט פוליטי חריף שדבים כמותו נעשים באירופה ובארצות העולם השלישי וכמעט אינם מגיעים ארצה. העלילה בנויה ע"פ המודל של ההפיכה הצבאית הפאשיסטית של פינושה בצ'ילי. עיירה דרום אמריקאית טיפוסית החיה בצל אימת הטירור הפאשיסטי, מתוארת בדייקנות ריאליסטית ואותנטית בידיו האמוונות של ליליינתאל המצליח להשרות על הסדט אוירה מיוחדת של פחד עדטילאי. (104 דקות. דובר גרמנית תרגום לאנגלית).

21.30 **א. דמו של משורר** (צרפת 1930) (5)
LE SANG D'UN POETE
בימאי: ז'אן קוקטו Jean Cocteu
שחקנים: לי מילר, פולין קארטו, אודט טאלאזאק סרטו הראשון של קוקטו, היחיד בו ניתנה לו יד חפשית לגמרי, כולל ארבע אפיזודות. "אין זה סרט סוריאליסטי – אמר קוקטו – אלא תשובה לסוריאליזם. זהו שיר על צלולויד המנסה לתאר את תוכו של משורר". הסרט מהווה למעשה חזרה על הנושאים, החלומות, האסוציאציות והאובססיות שהופיעו כבר בשיריו, מחזותיו, ציוריו והרומנים שלו.

ב. הצדפה והכומר (5) LA COQUILLE ET LE CLERGYMAN
בימאית: ג'רמן דילאק Germain Dulac
הצורך ביצירת סרטים בעלי הגיון קולנועי יחודי הביא את דילאק ליצירת סרטים "טהורים" הפועלים כ"סימפוניה ייחודית". התסריט הפואטי והסופר־האינטלקטואלי נכתב בידי אנטונין ארטו שהתכוון "ליצור סרט ללא עלילה מוגדרת, בו אף הפסיכולוגיה נאכלת ע"י הפעולות וההקשרים האסוציאטיביים והחזותיים". הנושא הכללי של הסדט הוא דיפתו ההזייתית והבפייתית של כומר חלש ומודחק אחר האשה האידאלית.

ג. בלט מכני (צרפת 1924) (5) BALLET MECANIQUE
בימאי: פרננד לג'ה Fernand Leger
בהשפעת LA ROUE של אבל גאנס ויתר לג'ה על מכחול הציור לטובת מצלמת הקולנוע. הוא בודק את האפשרויות הפלסטיות של האלמנטים בעלי התנועה. לגביו "התנועה החוזרת והיכולת להאיטה או להגבירה, יש בהן אפשרויות בלתי מוגבלות כמעט".

5.5 יום רביעי
19:00 **ההסדר** (ארה"ב 1969) (6) THE ARRANGEMENT
בימאי: אליה קאזאן Elia Kazan
שחקנים: קירק דוגלס, פיי דאנאוויי, דבורה קר, ריצ'ארד בון. פרסומאי אמיד שנסיון ההתאבדות שלו נכשל מתעסק בבדיקת חיי הרגש הבלתי מספקים שלו. קולאז' קולנועי, מלודראמטי, בעל טכניקה עשידה, שעובד ע"פ רומן רב מכר פרי עטו של קאזאן. (127 דקות).

21:30 **מרד הנעורים** (ארה"ב 1955) (2)
REBEL WITHOUT A CAUSE
בימאי: ניקולאס דיי Nicholas Ray
שחקנים: נטלי וד, ג'יימס דין, סאל מינאו, דניס הופר. ביקורת חריפה על אורחות חייה של המשפחה האמריקאית. ג'ים הוא בן להורים אמידים – אב חלש ואם דומיננטית שהמדד בהורים והקונפליקטים הפנימיים מתבטאים אצלו באלימות ובהסתבכות עם המשטרה. ניקולאס ("ג'והאני גיטאר", "55 יום בפקין") דיי וג'יימס דין הצליחו ליצור דיוקן חזק ומזעזע של נער הנתון במצוקת ההתבגרות ולבחון בהצלחה מרובה את הלחצים הסוגרים עליו. התסריט נמנע מלכתחילה מהסבדים קלים על עוני וכדומה, ובוחן תחת זאת את יחסי ג'ים והוריו בסצינות כתובות ומבוימות בצורה מבריקה. (111 דקות).

8.5 מוצ"ש
19:30 **נקודת זבריצקי** (ארה"ב 1970) (6)
ZABRISKIE POINT
בימאי: מיקלאנג'לו אנטוניוני Michelangelo Antonioni
שחקנים: מרק פרשט, דדיה הלפרין, רוד טיילור. מערכת היחסים בין סטודנט מרדן מלוס אנג'לס לבין נערה תועת דרך. תגובתו הישירה של מיקלאנג'לו ("המדבר האדום", "זהות גנובה") אנטוניוני למהומות הסטודנטים באוניברסיטאות ארה"ב בשנות השישים ונבואה אפוקליפטית הצופה את כליונה של החברה האמריקאית המתפוררת. (110 דקות).

21:30 **השור הזועם** (ארה"ב 1980) (2)
RAGING BULL
בימאי: מרטין סקורסזה Martin Scorsese
שחקנים: רוברט דה נירו, קתי מוריארטי, פרנק וינסנט ספור עלייתו ונפילתו של ג'ק לה מוטה, אלוף העולם באגרוף מ־1949, שנעשה ע"פ האוטוביוגרפיה שלו. "סרט אפל", צולם בשחור לבן, מזכיר את סרטי האגרוף של שנות האדבעים וכולל גם הומאז' לסרטי אליה קאזאן משנות ה־50. כמו גם ב"רחובות זועמים" וב"נהג מונית", מתאר סקודזזה ניו יורק אלימה ואכזרית. אוסקר לרוברט דה נירו. (129 דקות).

9.5 יום ראשון
19:00 **הזהר מהמכונית** (בריה"מ 1966) (6)
בימאי: אלדר ריאזאנוב Elder Rjazanor
שחקנים: אינוקנטי סמוקטונובסקי, אולג יפרמוב. הקרנת בכורה ארצית לקומדיה סובייטית עדינה ונוגעת ללב על דו־קרב בין מפקח משטרה לבין רובין הוד מודרני הגונב מכוניות כדי לתרום את שללו למטרות ציבוריות. אינוקנטי ("המלט") סמוקטונובסקי היה אחד הכוכבים הגדולים בבריה"מ של שנות ה־60.

21:30 **ויוה זפטה** (ארה"ב 1952) (2)
VIVA ZAPATA
בימאי: אליה קאזאן Elia Kazan
שחקנים: מרלון ברנדו, אנתוני קוין, ג'ין פיטרס, ג'וזף וייזמן. אמיליו זפטה, ממנהיגי המהפכה המכסיקנית של תחילת המאה, האמין שרק בכח הזרוע ובאלימות יגשים את מטרות המהפיכה וישיב לעשוקים את אדמתם הגזולה. כשמצא עצמו סוף סוף על כס השלטון, יצאו הוא וחבריו למלחמה אכזרית נגד שותפיהם מאתמול. מסקנתו הדחוקה והמיתממת משהו של קאזאן היא שאת הרודנות אי אפשר למגר באלימות אלא רק בדרכי שלום פרודוקטיביות. התסריט של ג'ון סטיינבק מאפשר לקאזאן להסביר את סיבות אכזבתו מן הרעיונות הליברלים־ראדיקלים שלו. (113 דקות).

10.5 יום שני
19:00 **השחקן והפראים** (רומניה 1976)
THE ACTOR AND THE SAVAGES
שחקן: טומא קרג'יו. עלילת הסרט מתרחשת ברומניה במלחמת העולם השניה. ימי רדיפות הנאצים. כאשר העם הרומני לחם בכובש הנאצי בגלוי ובמחתרת. בין אלה שנאבקו היו אנשי תרבות רבים וביניהם השחקן הראשי

של התיאטרון הסאטירי קונסטנטין טנאסה. טנאסה עזר ליהודים ואף הציג את מחזותיהם ובשל כך נרדף ע"י הגרמנים. הוא הקדיש את חייו לבמה ועליה אף מצא את מותו. (דובר רומנית תרגום לאנגלית). הסרט מוקרן באדיבותה הרבה של שגרירות רומניה בישראל.

22:00 **חגיגות תל־אביב**
קח 10,000 פרנק והסתלק (אלג'יריה 1980)
PRENDS 10,000 BALLES ET CASSE-TOI
בימאי: מחמוד זאמורי **Mahmoud Zimmoury**
שחקנים: פאוזי, איב נף, סיר לשי, סטיטי. שני אלג'יראים שנולדו וחיו בפרברי פריס חוזרים עם הוריהם לכפר המסורתי באלג'יריה בעקבות מענק ממשלתי הניתן לזרים כדי שיעזבו את צרפת וישתקעו במולדתם. עצמתו הדרמטית של הסרט טמונה בעימות התרבותי בין הדור שצעיר שנולד בצרפת לבין המבוגרים ילידי אלג'יריה ובבעיות שמעוררים הפועלים הזרים באירופה. מחמוד זמורי זכה בפרס ההזדמנויות בקאן ובפרס ז'אן דלמס. הקרנת בכורה ארצית . (דובר צרפתית תרגום לאנגלית) הקרנה חד פעמית במסגרת חגיגות תל־אביב.

11.5 יום שלישי
19:00 **א. כלב אנדלוסי** (צרפת 1928) (5) **UN CHIEN ANDALOU**
בימאי: לואי בונואל **Luis Bunuel**
עיקר כוחו של סרטם המשותף הראשון של בונואל וסאלבאדור דאלי הוא באימאז'ים, במטאפורות ובסמלים הסוריאליסטים. אליבא דבונואל/דאלי מקיים תת־המודע מדגמי חוויות, ספורים וקשרים בעלי הגיון משלהם. תוך הנסיון הזה לפרש את תורת פרויד הם מעלים את דיעותיהם על דת, פוליטיקה ותורת המידות ותוקפים את הצופה בדימויים אכזריים ומדהימים. הסרט הפך לנושא דגל הסוריאליזם. (17 דקות).
ב. אנטראקט (צרפת 1924) (5) **ENTR'ACTE**
בימאי: רנה קלייר **Rene Clair**
שחקנים: ז'אן בורלן, פרנסיס פיקביה, מרסל דישאמפ. סרט דאדאיסטי המפתח את רוב המוטיבים המאפיינים את יצירתו של קלייר: חלום, אגדה, בלט, רדיפה וקצב המהווה מטרה בפני עצמה. תרגיל מזהיר בהמחשה חזותית, בעריכה וביצירת אפקטים גרוטסקיים ופיוטיים גם יחד שנעשה ע"פ רעיון של פיקביה "מי שעשה כה הרבה לשחרורה של המילה ועושה זאת עתה גם לתמונה־ ...שיש לה מעתה קיום קונקרטי". (22 דקות)
ג. תור הזהב (צרפת 1930) (5) **L'AGE D'OR**
בימאי: לואי בונואל **Luis Bunuel**
שחקנים: גסטון מודו, ליה ליס, מכס ארנסט. סרטם המשותף השני של בונואל ודאלי שזכה לגלי השמצות מצד אנטישמים ופטריוטים צרפתים. "נסיון להסביר את העולם באמצעות תורות מרכס, פרויד והמרקיז דה סאד" (בונואל). (63 דקות).

21:30 **חגיגות תל־אביב**
היא רוקדת לבדה (אוסטריה 1981) (1)
SHE DANCES ALONE
בימאי: רוברט דורנהלם **Robert Dornhelm**
שחקנים: קירה ניז'ינסקי, באד קורט, פטריק דופון. בימאי קולנוע האוסף חומר על ניז'ינסקי – הרקדן האלוהי שאיבד את שפיותו – מגיע אל בתו קירה וזו הופכת לדמות אובססיבית בעולמו. בגיל 65 מדגימה קירה בחינניות כמה מהריקודים המפורסמים של אביה ומצטיי־ רת כאשה אקסצנטרית, פאתטית ותמהונית. פסיפס קולנועי מרשים המהווה שעטנז בין סרט עלילתי לסרט תיעודי. (דובר אנגלית ללא תרגום)

12.5 יום רביעי
17:00 **הזקן והילד** (צרפת 1967) (7)
LE VIEILHOMME ET L'ENFANT
בימאי: קלוד ברי **CLAUDE BERRY**
שחקנים: מישל סימון, אלן כהן. ספורו האוטוביוגרפי של קלוד ("בוטיק המין") ברי המתאר ילד יהודי שנשלח בתקופת מלחה"ע השניה למסתור אצל זוג זקנים כפרי. האשה היא קתולית אדוקה והגבר, מוזיקי הקרבות של מלחה"ע הראשונה המאמין באדיקות בצדקת בצדקת ממשלו של פטן. ברי מעלה אנטישמיות מסוג שלא נירא קודמלכן על המסך. הזקן הוא אדם חם לב, אנושי שלא ירע לזבוב אך האנטישמיות ספוגה בהכרתו באופן ששום מילחמה או אמת היסטורית לא תשנה אותה.

19:00 **חגיגות תל־אביב**
בונגו־מן (1) **BONGO-MAN**
בימאי: סטיבן פול **Steven Paul**
סרט רגיי בהשתתפות ג'ימי קליף שבא כתגובה להריגתם של כ־600 בני אדם בג'מאיקה בתקופת מלחמת הבחירות של סתיו 1980. הפילוסופיה של קליף היא שהפוליטיקה מסכסכת בין בני האדם ואילו המוסיקה מקרבת אותם. בין השירים בסרט: **It's a hard road to travel, Bongo-Man, Wanted man, The harder they come, She is a woman, Vietnam** ועוד (דובר אנגלית ללא תרגום)

21:30 **חגיגות תל־אביב**
באבילון (בריטניה 1980) (1) **BABYLON**
בימאי: פרנקו רוסו **Franco Rosso**
שחקנים: ברינסלי פורד, קרל האומן, טרבור לייוד להקה של שחורים מדרום לונדון מנסה להגיע אל הפסגה. את הסרט מלווה לכל אורכו מוסיקת רגיי שכתב דניס בובל והוא הוקרן בהצלחה רבה באנגליה. (94 דקות. דובר אנגלית ללא תרגום).

13.5 יום חמישי
22:00 **חגיגות תל־אביב**
(1) **THE HARDER THEY COME** (ג'מאיקה 1973)
בימאי: פרי הנזל **Perry Henzell**
שחקנים: ג'ימי קליף, ג'אנט בארטלי, קרל ברדשאו. זמר הרגיי ג'ימי קליף מגלם את דמותו של איבן, צעיר כפרי, המגיע לקינגסטון בירת ג'מאיקה ומתכוון להגשים את חלומותיו המוסיקליים. הוא נתקל בשחיתות של המטרופולין, נאלץ לרצוח שוטר ונגרר לשרשרת של מעשי אלימות שהופכים אותו לפושע המבוקש ביותר בג'מאיקה. דמותו של גבור הסרט נבנתה ע"פ ספורו של פושע אמיתי שפעל בקינגסטון בראשית שנות החמישים. סרט חריף, אמיץ ומלא הומור שצולם בג'מאיקה וכל המשתתפים בו הם בני המקום. (98 דקות, דובר אנגלית ללא תרגום).

15.5 מוצ"ש
18:30 **חגיגות תל־אביב**
ז'אן מארי דרו – סרטי אמנות (1) **JEAN MARIE DROT**
מסרטיו של אמן הסרט הדוקומנטרי באמנויות הפלסטי־ יות, אשר הנציח את תפיסתו האמנותית־תרבותית של איש הרוח־אנדרה מאלרו.

20:00 **חגיגות תל־אביב**
מסע השחקנים (יוון 1975) (1)
THE TRAVELLING PLAYERS
בימאי: תיאודורוס אנגלופולוס **Theo Anghelopoulos**
שחקנים: אווה קוטאמאנידו, אליקי גיאורגוליס
אחת מיצירות המופת הגדולות של הקולנוע המודרני. אנגלופולוס ("השחזור", "הימים של 36") יוצר אפוס מרשים באיכויותיו הקולנועיות ועוקב אחר מסעם של שחקנים נודדים ביוון בשנים 1939–1952. תיאור גורלם של חברי להקה וההצגה שהם מעלים מאפשר לבימאי לערוך מחקר קפדני אחר התהפוכות הפוליטיות העוברות על יוון בשנים גורליות אלו. הקרנות בכורה ארציות. בשל חשיבותו הרבה של הסרט והביקוש הצפוי, נא לרכוש כרטיסים מראש. (230 דקות, דובר יוונית תרגום לאנג־ לית).

תודה לארכיון הישראלי לסרטים

16.5 יום ראשון
18:00 **פרח במדבר** (ישראל 1981) (6)
בימאי: יוסף קריבלי
יוזמה קולנועית של קומץ עולים מגרוזיה שלא חסכו זמן ומאמץ על מנת להעלות על קצה המזלג את אורח חייהם, המנטליות, הציפיות קשיי הקליטה וההזמור של בני העדה. בתערובת סגנונות, ניאו ריאליזם וריאליזם סוציאליסטי מועלים חמישה סרטונים הדנים בנושאים שונים מחיי היומיום של העולים.

20:00 **מסע השחקנים** (1) THE TRAVELLING PLAYERS

17:00 **שקרים שסיפר לי אבי** (קנדה 1975)
LIES MY FATHER TOLD ME
בימאי: יאן קאדאר Jan Kadar
שחקנים: יוסי ידין, לן בירמן, מרילין ליטסטון
תיאור נוסטלגי של ילד יהודי המתגורר ברובע המהגרים של מונטריאול בשנות העשרים של המאה ומערכת היחסים המיוחדת הנוצרת בינו לבין סבו. קאדאר ("החנות ברחוב הראשי", "המערבולת"), בונה את הסרט לפי המתכונת של סרטיו הצ'כיים. לא שרשרת של אירועים מפתיעים ויוצאי דופן אלא צירופי תמונות יומיומיות מלאות הומור מעובד בעצב ומחקר מעמיק של הדמויות והדרמה. (102 דקות).

19:00 **סדרת האנימציה** – תוכנית 7 (6)
ART – ANIMATION SERIES
אנימצית פלסטלינה
מסרטי ויל וינטון, הבעלים של אולפני האנימציה הגדולים ביותר בארה"ב: "הנסיך הקטן" ו"מרטין הסנדלר" לתכנית מצורף סרטם של ג'ון ופיית האבלי "על שדים ואנשים".

21:30 **דויד**(גרמניה 1978) DAVID
בימאי: פיטר לילינטאל Peter Lilienthal
שחקנים: וולטר טאוב, איירין פרקליאן, אווה מאטס
קורותיו של צעיר יהודי, בנו של רב מגרמניה, מן השנים הראשונות לעלית הנאציזם ועד לתקופה בה חייו של יהודי היו שוים כקליפת השום. הקרנת בכורה ארצית לסרט שזכה בפרס "דב הזהב" בפסטיבל ברלין 1979. עם תום ההקרנה תתקיים פגישה עם הבימאי. (125 דקות, דובר גרמנית תרגום לאנגלית).

18.5
19:00 **המשכונאי** (ארה"ב 1965) (2) THE PAWNBROKER
בימאי: סידני לומט Sidney Lumet
שחקנים: רוד שטייגר, ברוק פיטרס, ג'רלדין פיצג'רלד, ג'מי סאנצ'ז. סרט בארוקי, אקספרסיוניסטי, ממזג סמלים כבדים ואסוציאציות ומתאר את נסיונותיו של יהודי קשיש, ניצול השואה, להשתלב מחדש בחברה מסודרת בעלת חוקי מוסר הגיוניים. הוא מנהל בית משכון בהארלם ונדרף ע"י זכרונותיו ממחנה הרכוז הנאצי. (115 דקות).

21:30 **א. אפרופו דה ניס** (צרפת 30–1929) (5)
A PROPOS DE NICE
בימאי ז'אן ויגו Jean Vigo
דוקומנט קולנועי בנוסח סרטיו של דז'יגה ורטוב. ויגו יוצר פורטרט לירי, אלים ומלא הומור וסרקזם של ניס על התיירות העשירה שלה ועל רבעיה העניים.
ב. אפס בהתנהגות (צרפת 1933) (5) ZERO DE CONDUITE
בימאי: ז'אן ויגו Jean Vigo
שחקנים: לואי לפבר, ז'ילבר פלושון
סרט אנארכיסטי המתאר את התקוממותם של ילדים כנגד צודת השלטון בפנימיה שלהם. ויגו מחלק את העולם לשניים: עולם הילדים הנרמסים מחד ומולו עולם המבוגרים הבורגנים המדכאים. הסרט שמש השראה ל-"400 המלקות" של טריפו ול"והיה אם" של לינדסי אנדרסון. (45 דקות).

19.5
19:00 **הטיהור הגדול** (4) LA GRANDE LESSIVE
בימאי: ז'אן-פייר מוקי Jean-Pievve Mocky
שחקנים: בורביל, פראנסיס בלאנש, ז'אן פוארה
מורה מודאג מן ההשפעות השליליות של הטלוויזיה על בני הדור הצעיר ומכריז מילחמת חורמה נגדה. הוא מארגן קומץ ידידים, בעזרתם הוא יוצא לחבל באנטנות הצצות כפיטריות על בתי העיר. כשלהקת שוטרים שלומיאלים והנהלת טלוויזיה מגוחכת מנסה לעצור בעדם. (דובר צרפתית תרגום לאנגלית)

21:30 **וצדק לכל** (ארה"ב 1979) (2)
...AND JUSTICE FOR ALL
בימאי: נורמן ג'ואיסון Norman Jewison
שחקנים: אל פאצ'ינו, ג'ק וורדן, לי שטרסברג, ג'ון פורסיית
סאטירה שחורה הבודקת את מערכת המשפט האמריקאית. עורך דין צעיר ומצליח הרואה את יעודו בהגנה על לקוחותיו מוקף בחבורה מושחתת של עורכי דין רודפי בצע ושופטים חסרי מצפון. ג'ואיסון ("הרוסים באים", "ישו כוכב עליון") מביא את המשתתפים בעלילה למצבים קומיים גובלים בסלפסטיק. (119 דקות).

22.5
19:30 **מוצ"ש**
שבע כלות לשבעה אחים (ארה"ב 1954) (6)
SEVEN BRIDES FOR SEVEN BROTHERS
בימאי: סטנלי דונן Stanley Donen
שחקנים: הוארד קיל, ג'ין פאול, ראס טאמבלין
מערבון מוסיקלי המשלב שירים, ריקודים ואקרובטיקה. ששה אחים מתקנאים באח השביעי הנשוי ולאחר שהם נתקלים בסיפור המיתולוגי על חטיפת הנושים הסביניות הם חוטפים שש עלמות חן ומובילים אותן אל חוותם המנותקת בהרים. (102 דקות).

21:30 **הלילה האמריקאי** (צרפת 1973) (6)
שבימאי: פרנסואה טריפו Francois Truffaut
שחקנים: ז'אן פייר לאו, ז'קלין ביסט, ז'אן פייר אומון
תאור מלא חיבה של תהליך הפקת סרט: כוכבת עבר גדולה המכורה לבקבוק, מאהבה לשעבר האכול באובססיה הומוסקסואלית, צעיר רודף שמלות, כוכבת צעירה שהתאוששה מהתמוטטות עצבים והווי של כל הניספחים השותפים להרפתקאה הקסומה ששמה קולנוע. טריפו מגלם את דמות הבימאי, מטורף אמיתי לקולנוע הגונב בחלומו תמונות מחלון הראווה של בית קולנוע המציג את "האזרח קיין". (116 דקות).

23.5
19:00 **יום ראשון**
המורה הופר (גרמניה 1974) (3) HAUPT LEHRERHOFFER
בימאי: פיטר לילינטאל Peter Lillienthal
שחקנים: אנדרה ואט, סבסטיאן בלאש, קים פארנאס
יואכים הופר מסיים את לימודי הסמינר ומוצא עבודה כמורה כפרי. הוא מתקבל בידידות וסקרנות ע"י הכפריים אך לאחר סכסוך עם עשירי המקום הוא מגורש בחרפה. (105 דקות, דובר גרמנית תרגום לאנגלית)

21:30 **השפעת קרני הגאמא על צפורני החתול** (ארה"ב 1972) (2)
THE EFFECT OF GAMMA RAYS ON MAN-IN-THE-MOON MARIGOLDS
בימאי: פול ניומן Paul Newman
שחקנים: ג'ואן וודוורד, ג'ל פוטס, רוברטה וולאק
במוי רגיש של פול ניומן למחזהו של פול זינדל (שזכה בפרס פוליצר) העוסק ביחסי אם ושתי בנותיה. התסריט של אלוין סרג'נט מצליח לצאת מהגבולות התיאטרליים הצדים של המחזה. הוא נשאר נאמן לדמויות, לסיטואציה ולאידאות אך לא למיסגרות ולרצף. פול ניומן ("כולם היו בניו", "רחל רחל") מצליח לבנות דמויות אמינות, קשוחות ופגיעות כאחת, שאינן מעוררות רחמים או אהדה בלתי מבוקרת. (101 דקות).

24.5
18:30 **יום שני**
(4)העיר החרדה LA CITE DE L'INDICIBLE PEUR
בימאי: ז'אן-פייר מוקי Jean Pierre Mocky
שחקנים: בורביל, פראנסיס בלאנש
מפקח מישטרה לא-יוצלח זוכה להזדמנות חיים, כשהוא נישלח לעיירה קטנה, כדי ללכוד פושע מסוכן. (צרפתית תרגום לאנגלית)

20:30 הסנדק (חלק א') (ארה"ב 1972) (2) **THE GODFATHER**
בימאי: פרנסיס פורד קופולה **Francis-Ford Coppola**
שחקנים: מארלון ברנדו, אל פאצ'ינו, ג'יימס קאן, רוברט דובאל
עיבוד קולנועי מעולה לרומן מאת מריו פוזו המתאר את תהליך צמיחתה של המאפיה האמריקאית, שושלת היוחסין שלה, הידידות, הבגידות ומעשי הרצח. קופולה יוצר סרט משכנע, מוכיח עצמו כמקצוען מלוטש הנשאר נאמן לתסריט והופך בעקבות הסרט לאחד הבימאים המובילים של הקולנוע האמריקאי בשנות השבעים. (200 דקות).

25.5 יום שלישי
17:00 **הקוסם מארץ עוץ** (ארה"ב 1939) (7) **WIZARD OF OZ**
בימאי: ויקטור פלמינג **Victor Fleming**
שחקנים: ג'ודי גארלנד, רוי בולגר, בדט לאהר, ג'ק היילי
הגירסה המוסרטת השניה למחזה הילדים הנודע מאת פרנק באום. אתת האגדות המקסימות ביותר שיצרה הוליווד. ג'ודי גארלנד בדמותה של דורותי, הילדה הלא מאושרת הבורחת מביתה אל ארץ הפנטסיות עד שלאחד הרפתקאות משונות מגלה את האושר האמיתי בחצר ביתה. (101 דקות).

19:00 **כובע הקש האיטלקי** (צרפת 1927) (5) **UN CHAPEAU DE PAILLE D'ITALIE**
בימאי: רנה קלייר **Rene Clair**
שחקנים: אלברט פרז'אן, אולגה צ'קובה, מריז מאיה
סאטירה אילמת הבנויה בקצב מהיר ומבקרת בשנינות רבה את המוסכמות החברתיות של בני המעמד הבינוני. רנה קלייר משתמש בסיטואציות המרכזיות של המחזה מאת לאביש ומישל (הבנוי סביב מרדף מטורף אחר כובע קש זהה לזה שנאכל ע"י סוס) ומפתח קומדיה אלגנטית, מצחיקה עד דמעות שניכרת בה השפעת הוודויל האמריקני.

20:30 **הסנדק – חלק ב'** (ארה"ב 1974) (2) **THE GODFATHER No. 2**
בימאי: פרנסיס פורד קופולה **Francis Ford Coppola**
שחקנים: אל פאצ'ינו, לי שטראסברג, רוברט דובאל, רוברט דה נירו, דיאן קיטון
בעקבות הצלחתו המסחררת של "הסנדק" נוצר חלק ב' המתאר את התפרסותו של הפשע המאורגן בחיים הכלכליים והפוליטיים בארה"ב. קופולה חורג מן המסגרת של סרט מאפיה ויוצר מסמך סוציו־פוליטי מרתק היורד לעומק ספרו של פוזו כולל תוספות והמשכים. הסרט נע בין שתי תקופות רחוקות זו מזו. ילדותו של הסנדק בסיציליה, והתבססותו בניו יורק של תחילת המאה מול קורותיו של בנו מייקל – יורש האימפריה. (180 דקות).

26.5 יום רביעי
19:00 **המרפסת** (ארה"ב 1963) (2) **THE BALCONY**
בימאי: ג'וף שטריק **Joseph Strick**
שחקנים: שלי וינטרס, פיטר פאלק, לי גראנט, ג'ף קורי
ז'אן ז'נה ממקם את מחזהו הנועז בבית בושת מודרני בתקופה של מהפכה. המשתתפים מבקשים לממש את אשליותיהם באמצעות תפאורה, טייפ־דקורדר ויצאנית צייתנית. ז'נה אינו מנסה לחקות מציאות כלשהי אלא מניע את גיבוריו בהתאם למערכת רעיונית מוגדרת ועפ"י כללים ציניים (86 דקות).

1:30 **זרמי זעם** (ארה"ב 1960) (2) **WILD RIVER**
בימאי: אליה קאזאן **Elia Kazan**
שחקנים: מונטגומרי קליפט, לי דמיק, ג'ו ואן פליט, ברוס דרן
בעלת קרקעות מזדקנת מדרום ארה"ב מסרבת לנטוש את אדמת אבותיה לטובת הקידמה אותה מייצגת רשות עמק הטנסי. חלקו הראשון של הסרט מוקדש לקרב בין הרשויות לבין המטרונית הסנטימנטלית. בהמשך מתמקד הסרט בספור אהבה־קנאה־גבורה על רקע מזימות של רודפי בצע הרוצים לנצל את הקידמה לטובתם האישית ועל רקע בעיית השחורים בדרום. (115 דקות. דובר אנגלית ללא תרגום).

29.5 מוצ"ש
19:30 **מישחקים אסורים** (צרפת 1952) (6) **JEUX INTERDITS**
בימאי: רנה קלמן **Rene Clement**
שחקנים: ברידיט פוסיי, ז'ורז' פוז'ולי, לוסיין יובר
יוני 1940, פולט, ילדה בת חמש שהוריה נהרגו במלחמה, מאומצת ע"י זוג איכרים והופכת ל"מאהבת" של בנם בן ה־11, מישל. השנים בונים בית קברות לבעלי חיים ומקדישים את כל מרצם למשחק האסור. אלגוריה זו למשחקי המוות של המבוגרים הוסרטה בשנות השיא של המילחמה הקרה והוחרמה ע"י השלטונות הצרפתיים (לא השתתפה בפסטיבל קאן) אך זכתה להצלחה מסחררת בכל העולם. (84 דקות).

21:30 **הטאנגו האחרון בפאריס** (צרפת/איטליה 1972) (2)
THE LAST TANGO IN PARIS
בימאי: ברנרדו ברטולוצ'י **Bernardo Bertolucci**
שחקנים: מרלון בראנדו, מריה שניידר, ז'אן־פול לאו
אחד הסרטים המדוברים ביותר בשנות ה־70, עורר שערוריות וויכוחים ציבוריים ובקורתיים. סרט מרתק, עשוי היטב ומשוחק בצורה מבריקה. בראנדו מגלם אלמן אמריקאי בגיל העמידה המנהל פרשיית אהבים סאדו מזוכיסטית עם צרפתיה צעירה. (129 דקות)

30.5 יום ראשון
19.00 **ההתקוממות (3)** **THE UPRISING**
בימאי: פיטר ליליינטאל **Peter Lillienthal**
סרט ספק־עלילתי, ספק תעודי, המתאר את מילחמת האזרחים בניקרגואה, מנקודת מבט פרו־סאנדיניסטית ברורה, ותוך שילוב הטראגדיות האישיות והמשפחתיות השזורות באירועים ההיסטוריים. (דובר גרמנית תרגום לאנגלית)

21.30 **שוד שנות השמונים** (ארה"ב 1980) (2) **GOING IN STYLE**
במאי: מרטין ברסט **Div: MARTIN BREST**
שחקנים: לי שטרסברג, ארט קרני, ג'ורג' ברנס. סיפורם של שלושה זקנים סימפטיים, צעירים ברוחם, היוצאים להרפתקאתם האחרונה ושודדים בנק בניו־יורק כדי לחיות ברווחה את שארית ימיהם.

31.5 יום שני
19.00 **א. מסרטיו של האנס ריכטר (5)** **HANS RICHTER**
ריכטר, אמן ממוצא גרמני החל את דרכו כצייר בתחומי הקוביזם, פוטוריזם ובעיקר הדאדא. התפתחות הגישה הציורית שלו שהושפעה מן הפרקטיקה המוסיקאלית מובילים אותו בהכרח ליצירה קולנועית. סרטו הראשון "ריתמוס 21" הוא סרט מופשט הבוי על משחקי צורות מצוירות. הסרטים שיוקרנו צולמו בין השנים 1921 ל־1939 וביניהם "ריתמוס 21" ו"רוחות לפני הצהריים".
2. מנילמונטאן (צרפת 1926) (5) **MENILMONTANT**
בימאי: דימיטרי קירסאנוף **Dimitry Kirsanoff**
שחקנים: נדיה סיבירסקאיה, יולנדה בלייה
עלילה מלודרמטית המתארת צעירה המסתבכת עם אחותה, נכנסת להריון, נוטחת ע"י מאהבה ומנסה להתאבד עד עד ל"הפי־אנד", בסרטו של הבימאי הרוסי בגולת פריס. למעשה אין זו מלודרמה כלל. זהו סרט אילם, ללא כותרות המתאר "חתיכת חיים" בגישה שלימים נקראה ניאוריאליסטית.
ג. פריס הישנה (צרפת 1923) 5 **PARIS QUI DORT**
בימאי: רנה קלייר **Rene Clair**
שחקנים: הנרי דולאן, מדלין רודריג, אלבר פרז'אן
מדען מטורף ממציא קרן מסתורית בעזרתה הוא מצליח לשתק את פריס. חבורת צעירים שנעדרה מן העיר בעת הפעלת הקרן, מגיעה לכרך הגדול והרדום ועוברת סידרה של הרפתקאות פיוטיות־הומוריסטיות. כבר בסרטו הראשון מגלה קלייר כמה מן התכונות המאפיינות את סרטיו המאוחרים יותר – הומור, פיוט, אירוניה ותחושה חזותית מפותחת.

21.30 **המאמין המוזר** (4) UN DROLE DE PAROISIEN
בימאי: ז'אן־פייר מוקי Jean-Pierre Mocky
שחקנים: בורביל, פראנסיס בלאנש קומדיית מוסר על איש שמרוקן קופות צדקה בכנסיות, משום שזה ממילא נועד לצדקה. ועל להקת שוטרים מגוחכת שמנסה ללכוד אותו. (דובר צרפתית תרגום לאנגלית)

1.6 **יום שלישי**
17.00 **היפהפיה הנרדמת** (ארה"ב 1958) THE SLEEPING BEAUTY
בימאי: קלייד ג'רונומי Clyde Geronomi
עבוד תוצרת אולפניו של וולט דיסני לאגדת הילדים המפורסמת. (75 דקות)

19.00 **אלבטרוס** (צרפת 1971) (4) L' ALBATROSS
בימאי: ז'אן־פייר מוקי Jean-Pierre Mocky
שחקנים: ז'אן־פייר מוקי, מריון גיים, אנדרה לה גאל
"סרט אפל" צרפתי המתאר את המצבים אליהם נקלע בעל כרחו אסיר נמלט. הסרט מתפצל מתחילתו לשני שבילים מקבילים – הרפתקאת מתח בלתי רגילה וסאטירה פוליטית ארסית, מבויים באינטילגנטיות ובעל עיתוי ואוירה מעולים. (92 דקות).

21.30 **כשגברים שונאים** (ארה"ב 1961) (2) ONE EYED JACKS
בימאי: מארלון ברנדו Marlon Brando
שחקנים: מארלון ברנדו, קרל מלדן, קתי חורדאו, סלים פיקנס.
מערבון מוזר זה, התלוש מהמסורת הקולנועית הקונבנציונלית, הוא הסרט היחיד שבוים ע"י בראנדו (לאחד שסטנלי קובריק פרש בתחילת הצילומים). ברא־נדו מנתק את המערב מספורי המוסר שלו ומעביר לעינינו גלריה שלמה של אפשרויות נקם בין שני גברים, האחד שודד בנקים רדוף באובססית נקמה וחברו לשעבר, שהוא היום שריף, המנסה למחוק את בגידתו. (141 דקות).

2.6 **יום רביעי**
19.00 **מראה מעל לגשר** (צרפת 1961) A VIEW FROM THE BRIDGE
בימאי: סידני לומט Sidney Lumet
שחקנים: ראף ואלונה, מורין סטייפלטון, קארול לורנס, ז'אן סורל
מחזהו המפורסם של ארתור מילר מעלה דרמה על פועל נמל ממוצא איטלקי בניו יורק שמגדל בביתו את אחייני־תו ומתנגד לקשריה עם מהגר בלתי חוקי מאיטליה. (117 דקות)

21.30 **חופי הכרך** (ארה"ב 1954) 2 ON THE WATERFRONT
בימאי: אליה קאזאן, Elia Kajan
שחקנים: מארלון ברנדו, קרל מלדן, אווה־מארי סיינט, לי ג'יי קוב, רוד שטייגר
קבוצת גנגסטרים משתלטת על נמל ניו־יורק ועל האגוד המקצועי של הפועלים. בפני גבור הסרט עומדת דילמה – האם להלשין ולשחרר את חבריו מהקבוצה הנצלנית או לא לשתף בשום מקרה פעולה עם השלטונות. הסרט עוסק בבעיות סוציאליות כמו ניצול מעמד הפועלים, הדה־הומניזציה של העבודה והגנגסטריזם של האיגודים המקצועיים ויש בו נסיון של קאזאן להצדיק ולהסביר את שתוף הפעולה שלו עם "הועדה לחקירת פעולות אנטי אמריקאיות" של מקארתי. (108 דקות).

לכבוד
הסינמטק הישראלי
ת.ד. 23070
תל־אביב 61230
אבקש לצרף אותי כחבר בסינמטק תל־אביב,
הנני מחדש בזה את החברות בסינמטק

דמי חבר לשנה 150 שקל
לחיילים, נוער וסטודנטים 120 שקל
מנוי זוגי 240 שקל

שם ..... כתובת ..... מיקוד .....
ת.ז ..... טלפון ..... עיסוק .....

נא לצרף כרטיס החבר הישן
נא לצרף תמונת פספורט
בלי תמונה לא תתקבל ההרשמה

הערות:
1. אין הסינמטק אחראי למצב הטכני ולאורכם של הסרטים. (אורכם של הסרטים שמצויין בתכניה הוא אורכם במקור בלבד).
2. שינויים בתכנית אפשריים, נא לעקוב אחרי הפרסומים בעתונות ובאולם הכניסה לסינמטק.
3. כל הסרטים מלווים בתרגום לעברית, אלא אם כן צויין אחרת בתכניה.
4. הקופה נפתחת שעה לפני תחילת ההקרנה
5. עד עשרים דקות לפני תחילת כל הקרנה – מכירה לחברי הסינמטק בלבד. (אלה שאינם חברים יוכלו להתחיל לרכוש כרטיסים רק לאחר החבר האחרון שהגיע למקום בזמן המיועד לחברים).
6. רכישת כרטיסים מראש, לחברי הסינמטק בלבד, – במשרד הסינמטק, בנין עירית תל־אביב קומה 11 חדר 1157 ביום ג' ו־ו' בין השעות 13.00–9.00 ומדי ערב בקופת הסינמטק.
7. המספרים המופיעים בסוגריים לצד הסרטים מציינים את הנושא אליו שייך הסרט.
8. כל חברי הסינמטק זכאים להנחה של 30% בקולנוע "גורדון".
9. כרטיסי הנחה לתיאטרון "הקאמרי" להשיג בקופת הסינמטק, לחברים בלבד.
10. חברי הסינמטק לא יוכלו לרכוש בקופה יותר מ־2 כרטיסים בפעם אחת.
11. שימו לב לשעת תחילת ההקרנה – בגלל אורכם של הסרטים חל שינוי בחלק מזמני ההקרנות.
12. חניה לבאי הסינמטק. גם מאחורי בית מפעל הפיס רח' ליאונרדו דה וינצ'י.

משתלם לשלם ב-

ישראכרט

הקניה הטובה ביותר 1987

1982

נדל"ן

• בנק הפועלים בע"מ • בנק המזרחי המאוחד בע"מ • הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ • בנק קונטיננטל לישראל בע"מ • בנק מסד בע"מ • בנק הבניה לישראל בע"מ
• בנק הב לעובדי המדינה בע"מ • בנק אמריקאי ישראלי בע"מ • בנק אוצר החייל בע"מ • בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ • בנק צפון אמריקה בע"מ • בנק למימון ולסחר בע"מ • בנק עין חי בע"מ

תפעיל את הבנק-קט שלך!

- אפשר למשוך עד סך של 1,200 שקל ליממה.
- לביצוע שיקים.
- למבצע הפקדות ומשלומים.
- לניצמין פנקסי שיקים.
- לעברי יתרות.

בנק-קט 2000
24 שעות שרות

בוא לגדול אתנו.

בנק הפועלים בע"מ